

Úrad vlády Slovenskej republiky

ÚRAD SPLNOMOCNENKYNE VLÁDY SLOVENSKEJ REPUBLIKY
PRE RÓMSKE KOMUNITY
KOORDINÁTOR HORIZONTÁLNEJ PRIORITY MARGINALIZOVANÉ RÓMSKE KOMUNITY

SYSTÉM KOORDINÁCIE IMPLEMENTÁCIE HORIZONTÁLNEJ PRIORITY MARGINALIZOVANÉ RÓMSKE KOMUNITY

NA ROKY 2007-2013

Bratislava, marec 2008

Schválené Pracovnou skupinou pre horizontálnu prioritu marginalizované rómske komunity dňa 18.apríla 2008

1.	Východiská	4
1.1	Vymedzenie horizontálnej priority Marginalizované rómske komunity	4
1.1.1	Relevantné strategické dokumenty	6
1.1.2	Definície špecifických pojmov	7
1.1.3	Štruktúra horizontálnej priority	8
1.2	Východisková situácia a ciele	8
1.2.1	Programové obdobie 2004- 2006	8
1.2.2	Programové obdobie 2007- 2013	9
1.2.2.1	Analýza situácie a východiská	9
1.2.2.1.1	Vzdelávanie a odborná príprava	10
1.2.2.1.2	Zamestnanosť a postavenie MRK na trhu práce	11
1.2.2.1.3	Zdravotná situácia rómskej populácie	11
1.2.2.1.4	Bývanie	11
1.2.2.1.5	Identifikované hlavné kľúčové disparity	11
1.2.2.2	Merateľné ukazovatele	12
2.	Príspevok NSRR k plneniu cieľov horizontálnej priority Marginalizované rómske komunity	12
2.1	HP MRK a NSRR 2007- 2013- priemet HP MRK do operačných programov	12
2.2	Identifikácia relevantných prioritných osí OP a ukazovateľov prispievajúcich k plneniu cieľov HP MRK	13
2.2.1	HP MRK a komplexný prístup- 1. Prioritná oblasť- Vzdelávanie	13
2.2.2	HP MRK a komplexný prístup- 2. Prioritná oblasť- Zamestnanosť	15
2.2.3	HP MRK a komplexný prístup- 3. Prioritná oblasť- Zdravie	18
2.2.4	HP MRK a komplexný prístup- 4. Prioritná oblasť- Bývanie	19
2.3	Indikatívne alokácie	21
3.	Administratívne zabezpečenie	22
3.1	Zodpovednosť za koordináciu HP MRK	23
3.2	Realizácia koordinácie implementácie HP MRK	23
3.2.1	Kompetencie Úradu splnomocnenkyne vlády SR pre rómske komunity, koordinátora HP MRK	23
3.2.2	Kompetencie riadiacich orgánov v súvislosti s realizáciou komplexného prístupu	24
3.3	Spolupráca s relevantnými partnermi	24
3.3.1	Partnerstvo v podmienkach SR	24
3.3.2	Zloženie a činnosť Pracovnej skupiny pre HP MRK	25
3.3.3	Zloženie a činnosť Medzirezortnej hodnotiacej a výberovej komisie lokálnych stratégií komplexného prístupu	25
3.3.4	Zloženie a činnosť Monitorovacej skupiny komplexného prístupu	26
4.	Implementácia horizontálnej priority Marginalizované rómske komunity	26
4.1	Dopytovo orientované projekty	26
4.2	Komplexný prístup a lokálne stratégie komplexného prístupu	26
4.2.1	Postup implementácie komplexného prístupu	27
4.2.1.1	Príprava výzvy na podávanie žiadostí o podporu LSKxP	28
4.2.1.2	Výzva- zverejnenie výzvy na predkladanie Lokálnych stratégií komplexného prístupu	28
4.2.1.3	Predloženie projektu- Lokálnej stratégie komplexného prístupu	28
4.2.1.4	Registrácia projektu- Lokálnej stratégie komplexného prístupu a formálna kontrola žiadostí o podporu LSKxP	29
4.3	Hodnotenie a výber predložených lokálnych stratégií komplexného prístupu	29
4.3.1	Hodnotenie strategickú a odbornú stránku LSKxP	30
4.3.2	Zmluvný vzťah o podpore schválenej LSKxP so žiadateľom podpory	30
4.4	Monitorovanie implementácie horizontálnej priority Marginalizované rómske komunity- rozsah a postup	31
4.4.1	Monitorovanie	32
4.4.1.1	Monitorovanie projektov (dopytovo orientované projekty)	32
4.4.1.2	Monitorovanie schválených LSKxP	32
4.4.1.2	Monitorovanie horizontálnej priority Marginalizované rómske komunity	33
4.4.2	Hodnotenie príspevku NSRR k plneniu cieľov horizontálnej priority Marginalizované rómske komunity	33
4.4.2.1	Hodnotenie pomoci	33
4.4.2.2	Evaluačný plán	34
5.	Publicita a informovanosť	34

5.1	Informovanie verejnosti	34
6.	Zoznam skratiek.....	38
7.	Prílohy	
1	Štatút a rokovací poriadok Pracovnej skupiny pre HP MRK	
2	Merateľné ukazovatele pre horizontálnu prioritu Marginalizované rómske komunity (ukazovatele v OP)	
3	Merateľné ukazovatele- monitorovanie HP MRK a lokálnych stratégií komplexného prístupu	

Úvod

Princípy a pravidlá Systému koordinácie implementácie horizontálnej priority Marginalizované rómske komunity boli jednou z troch prioritných tém negociácií k Národnému strategickému referenčnému rámcu NSRR na roky 2007- 2013. Schválený NSRR ich uvádza v kapitole 4.3.5 NSRR, časť A a v kapitole 5.3.3 v znení požadovanom zo strany Európskej komisie.

Na základe požiadavky zo strany Centrálného koordinačného orgánu z augusta 2007 vznikla Pracovná skupina pre horizontálnu prioritu Marginalizované rómske komunity (ďalej HP MRK), ktorá na svoje dve zasadania (september a október 2007) mala k dispozícii na pripomienkovanie Systém koordinácie implementácie HP MRK, ktorý bol so zohľadnením vznesených pripomienok upravený do finálnej verzie dňa 16. októbra 2007. Dňa 18. decembra 2007 sa konalo rokovanie medzi Európskou komisiou (DG REGIO a DG EMPLOYMENT) a Úradom splnomocnenkyne vlády SR pre rómske komunity ku Systému koordinácie implementácie horizontálnej priority Marginalizované rómske komunity.

Centrálny koordinačný orgán vydal nový Systém riadenia štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu na roky 2007- 2013 s platnosťou od 21. januára 2008.

V druhej polovici marca 2008 sa uskutočnili tri rokovania medzi zástupcami Úradu splnomocnenkyne vlády SR pre rómske komunity a Centrálného koordinačného orgánu za účasti podpredsedu vlády Slovenskej republiky pre vedomostnú spoločnosť, európske záležitosti, ľudské práva a menšiny, resp. poradkyne podpredsedu vlády SR pre túto problematiku, kde boli sporné otázky týkajúce sa kompetencií Úradu splnomocnenkyne vlády SR pre rómske komunity ako koordinátora HP MRK v záujme a v zmysle dodržiavania znenia NSRR (kap.5.3.3, strana 120) odstránené s výnimkou naďalej sporného a otvoreného bodu, ktorým je účasť ÚSVRK v procese hodnotenia projektov/ žiadostí o NFP.

Systém koordinácie HP MRK predstavuje dlhodobý koncepčný dokument pre oblasť implementácie tejto horizontálnej priority v programovom období 2007- 2013. Na základe výkladu Centrálného koordinačného orgánu k Systému riadenia štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu pre programové obdobie 2007- 2013 implementácia HP MRK sa riadi Systémom koordinácie implementácie HP MRK. Na základe rozhodnutia Pracovnej skupiny pre HP MRK sa schvaľuje Systém koordinácie implementácie HP MRK a je záväzný pre všetky RO. „Skutočnosť, že v Systéme riadenia nie sú uvedené niektoré z návrhov ÚSVRK predložených v rámci pripomienkového konania k Systému riadenia znamená, že ich úprava bola ponechaná na Systém koordinácie implementácie HP MRK“

Systém koordinácie HP MRK je primárne dokumentom implementačného charakteru.

1. Východiská

1.1 Vymedzenie horizontálnej priority Marginalizované rómske komunity

V záujme zabezpečenia transparentnosti postupov a krokov v procese koordinácie, implementácie, monitorovania a hodnotenia horizontálnej priority Marginalizované rómske komunity je potrebné, aby bol k dispozícii materiál, ktorý stanoví jednoznačný a kontrolovateľný návod pre prácu v danej oblasti podľa platnej legislatívy SR a EU a iných nadnárodných záväzných predpisov a nariadení .

Na politickej úrovni za horizontálnu prioritu Marginalizované rómske komunity zodpovedá podpredseda vlády SR pre vedomostnú spoločnosť, európske záležitosti, ľudské práva a menšiny (NSRR, strana 119, odsek 2, kap.č. 5.3.3A).

Za proces koordinácie a implementácie horizontálnej priority Marginalizované rómske komunity zodpovedá z poverenia podpredsedu vlády Slovenskej republiky pre vedomostnú spoločnosť, európske záležitosti, ľudské práva a menšiny Úrad splnomocnenkyne vlády SR pre rómske komunity, Odbor koordinácie horizontálnej priority Marginalizované rómske komunity (ďalej OK HP MRK), ktorý je súčasťou Úradu vlády Slovenskej republiky. (NSRR, strana 120, odsek 1, kap.č.5.3.3A)

Problematika marginalizovaných rómskych komunit je nadrezortného a horizontálneho charakteru. NSRR 2007-2013 stanovil štyri horizontálne priority, pričom horizontálna priorita Marginalizované rómske komunity je svojim charakterom v porovnaní s ostatnými troma horizontálnymi prioritami jedinou, ktorá je takmer synchronná s vybranými prioritnými osami, resp. ich kombináciou v štyroch operačných programoch, menovite v OP Vzdelávanie, OP Zamestnanosť a sociálna inklúzia, OP Zdravotníctvo a Regionálny OP a doplnkovo v OP Konkurencieschopnosť a hospodársky rast, a OP Životné prostredie.

Problematika marginalizovaných rómskych komunit je špecifická, širokospektrálna a prierezová.. Horizontálna priorita Marginalizované rómske komunity nie je operačným programom a svojim charakterom sa v podstatnej miere vymyká aj charakteru ostatných troch horizontálnych priorít, lebo v zmysle požiadaviek zo strany

Európskej komisie vznesených voči Slovenskej republike pri negociáciách v procese tvorby NSRR je v rámci HP MRK použitý komplexný prístup, ktorého základným nástrojom je zverejnenie výzvy Úradu splnomocnenkyne vlády Slovenskej republiky pre rómske komunity na podávanie žiadostí o podporu lokálnych stratégií komplexného prístupu.

Potreba podpory príslušníkov Marginalizovaných rómskych komunít je proklamovaná aj Programovým vyhlásením vlády Slovenskej republiky v časti 3.1 Politika zamestnanosti: „**Osobitná pozornosť bude venovaná podpore príslušníkov rómskych marginalizovaných komunít**, zníženiu regionálnych rozdielov z hľadiska zamestnanosti, nezamestnanosti a produktivity práce, najmä v zaostávajúcich regiónoch s vysokou nezamestnanosťou. V uvedenom smere bude posilnený aj rozsah a finančné zabezpečenie programov a projektov.“

Horizontálna priorita Marginalizované rómske komunity je nielen nástrojom na napĺňanie záväzkov prijatých na národnej úrovni, ale rovnako ju treba posudzovať aj cez záväzky, vyplývajúce Slovenskej republike z medzinárodných zmlúv a dohovorov.

Zástupcovia vlád **Bulharska, Chorvátska, Českej republiky, Maďarska, Macedónska, Rumunska, Srbska a Čiernej Hory a Slovenska, uvedomujúc si, že po rozšírení** Európskej Únie v rokoch 2004 a 2007 sa Rómovia stali najväčšou a zároveň najchudobnejšou menšinou v Európe, podpísali v Sofii spoločnú **deklaráciu k Dekáde začleňovania rómskej populácie 2005 – 2015** (ďalej len „Dekáda“), ktorou sa zaviazali, že budú odstraňovať diskrimináciu a prekonávať nepriateľné rozdiely medzi Rómami a ostatnou spoločnosťou, tak, ako sú definované v akčných plánoch dekády. Zároveň stanovili štyri **prioritné oblasti Dekády – vzdelávanie, zamestnanosť, zdravie a bývanie**. Riadiaci výbor taktiež stanovil tri **spoločné témy Dekády - chudoba, diskriminácia a rodová rovnosť**.

Nakoľko horizontálna priorita Marginalizované rómske komunity je zameraná na rovnaké prioritné oblasti a súvisiace problémové okruhy sa vecne zhodujú so spoločnými témami Dekády, nie je možné pri implementácii HP MRK nemať na zreteli aj medzinárodný kontext a medzinárodné záväzky Slovenskej republiky.

Lisabonská stratégia prijatá na zasadnutí Európskej rady v dňoch 23. a 24. marca 2000 stanovila nový cieľ pre EÚ za účelom zvýšenia miery zamestnanosti, zväčšenia sociálnej súdržnosti a vybudovania dynamickej ekonomiky založenej na vedomostiach. Ako jeden z nástrojov na dosiahnutie tohto cieľa bola stanovená podpora sociálnej inklúzie. Lisabonská stratégia ako dokument prijatý na úrovni najvyšších predstaviteľov členských štátov výslovne uvádza **v bode 32, že sociálne vylúčenie je v Únii neakceptovateľné**. V podmienkach Slovenskej republiky najmarkantnejšou skupinou trpiacou sociálnym vylúčením sú práve príslušníci marginalizovaných rómskych komunít.

V polovici implementácie lisabonskej stratégie prišiel dokument s názvom Oznámenie jarnej Európskej rade: Spoločne pracujeme na hospodárskom raste a zamestnanosti. Nový začiatok lisabonskej stratégie z februára 2005. Cieľom tejto správy je stanoviť, akým spôsobom je možné spolupracovať na budúcnosti Európy a vrátiť lisabonskú stratégiu na správnu cestu. Aj tento dokument akcentuje zníženie rizika sociálneho vylúčenia a venuje sa činnostiam, ktoré by mohli pomôcť v boji s chudobou.

V rámci hodnotenia pokroku a revízie lisabonskej stratégie začiatkom roka 2005 na úrovni Európskej únie sa na návrh Európskej komisie hlavy členských štátov dohodli na oživení jej zámerov a cieľov, pričom základným prvkom sa stávajú národné reformné programy. Slovenská republika vypracovala a predložila Európskej komisii vlastný **Národný program reforiem pre Slovensko na roky 2006 – 2008 (anglická verzia)** v súlade s odsúhlaseným termínom – do 15. októbra 2005. Vzhľadom na rozbehnutý proces „lisabonizácie“ v Slovenskej republike s určitým zjednodušením možno povedať, že národný program reforiem Slovenska predstavuje zhrnutie toho, čo už bolo naplánované v rámci Stratégie konkurencieschopnosti Slovenska do roku 2010.

Ako príklad je možné uviesť aj iné medzinárodné zmluvy a dohovory, ktoré je nutné zohľadniť pri systematickom a efektívnom riešení situácie príslušníkov marginalizovaných rómskych komunít, ako Európska sociálna charta, ktorú Slovenská republika ratifikovala 22. júna 1998, Európsky dohovor o ľudských právach (ECHR), Medzinárodný pakt o občianskych a politických právach, Medzinárodný dohovor o eliminácii všetkých foriem rasovej diskriminácie (ICERD), ktorý Slovenská republika prijala 28. mája 1993 a v ten istý deň Slovensko prijala Medzinárodný pakt o hospodárskych, sociálnych a kultúrnych právach (ICESCR).

Upravenie osobitného režimu implementácie horizontálnej priority marginalizované rómske komunity vo vzťahu k Systému riadenia štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu na programové obdobie 2007-2013 je dané Uzneseniami vlády Slovenskej republiky č. 1005 zo 6. decembra 2006 k návrhu Národného strategického referenčného rámca Slovenskej republiky na roky 2007-2013, v nadväznosti na Uznesenie vlády Slovenskej republiky č. 833 z 8. októbra 2006 k návrhu Systému riadenia štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu na programové obdobie 2007-2013 – základná verzia. Uznesenie vlády Slovenskej republiky č. 833 z 8. októbra 2006 bod B ukladá ministromi výstavby a regionálneho rozvoja vypracovať Systém riadenia štrukturálnych

fondov a Kohézneho fondu na programové obdobie 2007-2013 a bod C splnomocňuje priebežne schvaľovať prípadné zmeny a doplnenia Systému riadenia štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu na programové obdobie 2007 – 2013 v súlade s potrebami implementácie projektov a programov štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu.

Uznesenie vlády Slovenskej republiky č. 1005 zo 6. decembra 2006 bod B ukladá **podpredsedovi vlády pre vedomostnú spoločnosť, európske záležitosti, ľudské práva a menšiny** v spolupráci s ministrom výstavby a regionálneho rozvoja, splnomocnenkyňou vlády SR pre rómske komunity a splnomocnencom vlády SR pre informatizáciu spoločnosti vypracovať systém koordinácie implementácie horizontálnej priority NSRR „Marginalizované rómske komunity“, systém koordinácie implementácie horizontálnej priority NSRR „trvalo udržateľný rozvoj“ a systém koordinácie implementácie horizontálnej priority NSRR „informačná spoločnosť“ v operačných programoch.

Rámec a princípy koordinácie implementácie HP MRK ako sú stanovené v schválenom NSRR na programové obdobie 2007- 2013 (kap.4.3.5 a kap.5.3.3) sú integrálnou súčasťou Strednodobej koncepcie rozvoja rómskej národnostnej menšiny v Slovenskej republike SOLIDARITA-INTEGRITA-INKLÚZIA 2008- 2015, ktorá bola po zapracovaní pripomienok z medzirezortného pripomienkového konania prijatá Radou vlády SR pre verejnú správu v marci 2008 v plnom rozsahu a schválená Uzn. vlády SR č.183/2008 zo dňa 26.marca 2008.

Charakter a obsah horizontálnej priority Marginalizované rómske komunity je v Národnom strategickom referenčnom rámci na roky 2007- 2013 (ďalej NSRR) špecifikovaný v kapitole 4.3.5 a koordinácia horizontálnych priorít je predmetom kapitoly 5.3.3 NSRR. Horizontálna priorita Marginalizované rómske komunity je svojim charakterom odlišná od ostatných troch horizontálnych priorít NSRR a v procese implementácie si vyžaduje osobitný prístup tak, ako to bolo zo strany Európskej komisie požadované v procese negociácií k NSRR.

Zámerom horizontálnej priority Marginalizované rómske komunity, hlavne prostredníctvom komplexného prístupu je posilniť spoluprácu, zefektívniť koordináciu činností a finančných zdrojov smerujúcich k zlepšeniu životných podmienok príslušníkov marginalizovaných rómskych komunít na Slovensku. Podpora marginalizovaných rómskych komunít je zameraná **na štyri prioritné oblasti: vzdelávanie, zamestnanosť, zdravie, bývanie a tri vzájomne súvisiace problémové okruhy: chudoba, diskriminácia a rodová rovnosť.**

Cieľom horizontálnej priority marginalizované rómske komunity (viď NSRR, kap.4.3.5, strana 95) je zvýšenie zamestnanosti a vzdelanostnej úrovne príslušníkov MRK a zlepšenie ich životných podmienok. Realizácia cieľa HP MRK sa bude uplatňovať **prostredníctvom komplexného prístupu** (integráciou projektov z viacerých operačných programov.

1.1.1 Relevantné strategické dokumenty

- Národný strategický referenčný rámec na programové obdobie 2007- 2013,
- Programové vyhlásenie vlády SR,
- Systém riadenia ŠF a KF na programové obdobie 2007- 2013,
- Systém finančného riadenia ŠF a KF na programové obdobie 2007- 2013,
- Nariadenie ES 2000/43/ES,
- Odporúčanie *Rec(2008)* Výboru ministrov Rady Európy členským štátom o politikách pre Rómov a/alebo kočovníkov v Európe (*Prijaté Výborom ministrov dňa 20. februára 2008 na 1018. stretnutí zástupcov ministrov*),
- Memorandum Európskej siete sociálnej inklúzie rómskych komunít, 02.2008,
- Európska sociálna charta,
- Európsky dohovor o ľudských právach (ECHR),
- Medzinárodný pakt o občianskych a politických právach,
- Medzinárodný dohovor o eliminácii všetkých foriem rasovej diskriminácie (ICERO),
- Medzinárodný pakt o hospodárskych, sociálnych a kultúrnych právach (ICESCR),
- Konvergenčný program SR na roky 2005- 2010,
- Lisabonská stratégia,
- Národný program reforiem pre Slovensko na roky 2006- 2008,
- Národná stratégia TUR,
- Dekáda začleňovania rómskej populácie 2005- 2015,

- Národný akčný plán Dekády začleňovania rómskej populácie 2005- 2015,
- Strednodobá koncepcia rozvoja rómskej národnostnej menšiny v Slovenskej republike SOLIDARITA-INTEGRITA- INKLÚZIA 2008- 2013,
- Komplexný rozvojový program rómskych osád,
- Dlhodobá koncepcia bývania pre marginalizované skupiny obyvateľstva,
- Základné tézy koncepcie politiky vlády SR v integrácii rómskych komunit ,
- Priority vlády SR v integrácii rómskych komunit na rok 2004,
- Národný akčný plán sociálnej inklúzie 2004 – 2006,
- Národná stratégia trvalo udržateľného rozvoja,
- Akčný plán trvalo udržateľného rozvoja SR na roky 2005 – 2010,
- Plánu rozvoja verejných vodovodov a verejných kanalizácií pre územie SR,
- Národný program Slovenskej republiky pre vykonávanie smernice Rady 91/271/EHS z 21. mája 1991 o čistení komunálnych odpadových vôd v znení smernice Komisie 98/15/ES a nariadenia Európskeho parlamentu a Rady 1882/2003/ES,
- Koncepcia predškolskej výchovy,
- Návrh koncepcie špeciálno-pedagogického poradenstva,
- Návrh koncepcie výchovy a vzdelávania národnostných menšín,
- Koncepcia integrovaného vzdelávania rómskych detí a mládeže, vrátane rozvoja stredoškolského a vysokoškolského vzdelávania,
- Národný program výchovy a vzdelávania v Slovenskej republike v rokoch 2000 až 2015,
- Spoločné memorandum o inklúzii,
- Národný akčný plán zamestnanosti na roky 2004 - 2006,
- Koncepcia rovnosti príležitostí ,
- Koncepcia štátnej rodinnej politiky,
- Návrh stratégie podpory rastu zamestnanosti prostredníctvom zmien sociálneho systému a trhu práce,
- Akčný plán opatrení predchádzania a zmierňovania chudoby a sociálneho vylúčenia v podmienkach SR z gescie MPSVR SR na roky 2005 - 2006,
- Stratégia rozvoja konkurencieschopnosti Slovenska do roku 2010,
- Aktualizovaný konvergenčný program Slovenska na roky 2004 - 2010,
- Správa o zdravotnom stave obyvateľstva SR ,2006,
- Koncepcia poskytovania ZS (vzatá na vedomie vládou SR 2. decembra 2003),
- Rozhodnutie č. 1786/2002/EC, ktorým sa prijal program Spoločenstva v oblasti verejného zdravia (2003 – 2008),
- Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001,
- Programy hospodárskeho a sociálneho rozvoja samosprávnych krajov,
- Programy hospodárskeho a sociálneho rozvoja obcí,
- Koncepcia využívania obnoviteľných zdrojov energie, nové znenie - schválená UV SR č. 282/2003 zo dňa 23. apríla 2003,
- Návrh politiky pre realizáciu projektov verejno-súkromných partnerstiev (PPP).

1.1.2 Definície špecifických pojmov horizontálnej priority Marginalizované rómske komunity

- **Marginalizované rómske komunity (MRK)**- koncentrácie Rómov, ktoré patria medzi najohrozenejšie skupiny **obyvateľstva**, trpiace vysokou mierou deprivácie a sociálnej exklúzie (ekonomické vylúčenie, priestorové vylúčenie, kultúrne vylúčenie, symbolické vylúčenie, politické vylúčenie) ako aj silnou sociálnou závislosťou na štáte, tradíciou života a inými špecifickými faktormi tohto etnika.
 - Hlavnou prekážkou zamestnateľnosti Rómov je nedostatočná úroveň ich zručností a vzdelania, ako aj nízke povedomie o zdravých návykoch bežného sociálneho prostredia. Ide o dlhodobý problém, na ktorého riešení je potrebné systematicky pracovať. Zanedbaná je práca s rodinou a absentuje podpora vzdelávania detí zo strany jednotlivých lokálnych rómskych komunit a často aj rodín samých, kde rodičia sú často ešte deťmi či v nedospelom veku. Rovnako tak je problémom aj minoritný spôsob života v segregovaných komunitách a osadách a iné vnímanie pojmu „tzv. bežné prostredie“.

- Ďalšími významnými a zložitými problémami sociálneho vylúčenia sú nerovný prístup k ochrane práv, nedostatočná politická, občianska a spoločenská participácia. Napriek jednotnému prístupu k systému zdravotnej starostlivosti, ktorý je zo zákona a Ústavy SR zaručený pre všetkých občanov, nedokážu niektoré marginalizované skupiny (napr. MRK) využiť zdravotnú starostlivosť rovnako,
- **Komplexný prístup** – prístup, ktorý je uplatňovaný v rámci realizácie horizontálnej priority MRK pri riešení problémov marginalizovaných rómskych komunít a ktorý generuje synergické pôsobenie na všetky aspekty života rómskej komunity a v konečnom dôsledku pôsobí na skvalitnenie životných podmienok rómskej komunity,
- **Lokálna stratégia komplexného prístupu** - komplexný projekt zameraný na riešenie problémov marginalizovaných rómskych komunít, ktorý pozostáva zo samotnej rozvojovej strednodobej stratégie a súboru samostatných projektov v počte minimálne 3 a maximálne 6, ktoré v stanovenej postupnosti a časovej následnosti simultánne riešia potreby rôznych oblastí problematiky marginalizovaných rómskych komunít tak, aby tieto vzájomne tvorili ucelený synergický rozvojový celok,
- **Horizontálna priorita NSRR** - priorita NSRR, ktorá komplementárnym spôsobom vplýva na ciele NSRR a ktorej zmyslom je zabezpečiť dosiahnutie pre ňu definovaného cieľa, ktorý sa týka viacerých priorít NSRR a nemôže byť teda zabezpečený len prostredníctvom jedného operačného programu, ale vyžaduje si koordinovaný prístup pretínajúci viaceré špecifické priority, resp. projekty,
- **Integrácia (lat.)** je spojenie častí do jedného celku; scelenie, ucelenie, zjednotenie; združovanie; proces začleňovania,
- **Výzva na predkladanie žiadostí o podporu Lokálnej stratégie komplexného prístupu** východiskový metodický a odborný podklad zo strany koordinátora horizontálnej priority Marginalizované rómske komunity, na základe ktorého žiadateľ o podporu LSKxP vypracováva a predkladá žiadosti o podporu LSKxP,
- **Špeciálne monitorovanie** – proces, ktorého predmetom je monitorovanie schválených LSKxP. Monitorovanie schválených LSKxP, sledovaním naplňania cieľov projektových zámerov prostredníctvom naplňania ukazovateľov jednotlivých projektov, ako aj prostredníctvom ukazovateľov komplexného prístupu,
- **Dopytovo-orientovaný projekt** – operácia, realizovaná v súlade so zmluvou o poskytnutí NFP, resp. iným právnym titulom pozostávajúca z jasne definovaných aktivít realizovaných vyčlenenými nástrojmi a prostriedkami v definovanom období, vybraná v súlade s procesom schvaľovania žiadostí o NFP, ktorá prispieva k plneniu cieľov priority osi a OP,
- **Strategické hodnotenie LSKxP** - posúdenie prínosu realizácie schválených LSKxP a ich súladu s cieľmi stanovenými pre HP MRK a NSRR s ohľadom na efektívnosť, účinnosť, účelnosť, relevantnosť a udržateľnosť.

1.1.3 Štruktúra horizontálnej priority Marginalizované rómske komunity

Horizontálna priorita Marginalizované rómske komunity bude *realizovaná prostredníctvom*:

- a) individuálnych, dopytovo- orientovaných projektov,
- b) komplexného prístupu (samostatná výzva ÚSVRK), ktoré budú predstavované Lokálnymi stratégiami komplexného prístupu (LSKxP). LSKxP pozostáva zo samotnej stratégie a 3-6 projektových zámerov. V prípade schválenia lokálnej stratégie komplexného prístupu Medzirezortnou hodnotiacou a výberovou komisiou LSKxP (sekretariát na ÚSVRK) budú projektové zámery dopracované do podoby projektov a predkladané formou žiadostí o NFP v rámci výziev na predkladanie žiadostí o NFP (ďalej výzva) jednotlivých RO.

1.2. Východisková situácia a ciele

Problematike rómskych komunít sa v rámci pomoci poskytovanej zo štrukturálnych fondov Európskej únie venuje pozornosť už **od roku 2004**, t.j. od začiatku skráteného programového obdobia.

S čerpaním štrukturálnych fondov, i v súvislosti s riešením problematiky rómskych komunít sú v podmienkach Slovenskej republiky už **skúsenosti**, získané monitorovaním čerpania finančných prostriedkov a ich podrobnou analýzou. Tieto skúsenosti boli **platformou** na programovanie obdobia 2007- 2013 v rámci prípravy Národného strategického referenčného rámca, v danom kontexte osobitne so zreteľom na riešenie problematiky

marginalizovaných rómskych komunít na Slovensku prostredníctvom priestoru vytvoreného horizontálnou prioritou Marginalizované rómske komunity.

Skúsenosti s implementáciou štrukturálnych fondov v oblasti inklúzie rómskych komunít v programovom období 2004- 2006 preukázali, že je potrebné modifikovať/zefektívniť celkový prístup k tejto problematike. Primárnym problémom bol nedostatočný efekt už realizovaných projektov financovaných z fondov EÚ a nedostatok realizovaných projektov, ktoré sú zamerané na zlepšenie sociálneho postavenia MRK. MRK nie sú vôbec, alebo sú iba v minimálnej miere zahrnuté ako cieľové skupiny aktivít, ktoré sú podporované z finančných prostriedkov štrukturálnych fondov EÚ. Spôsobom, keď sú MRK iba jednou z oprávnených skupín užívateľov, resp. pri neexistencii špeciálnych opatrení zameraných výhradne na MRK, nie je možné dosiahnuť rozšírenie počtu predkladaných projektov.

1.2.1 Programové obdobie 2004-2006

Jedinou špecifickou oblasťou s horizontálnym priemetom v skrátrenom programovom období 2004- 2006, ktorá sa sledovala a vyhodnocovala, boli marginalizované rómske skupiny. Uznesením vlády SR č. **313/2005** k správe o stave plnenia záväzkov prijatých v pozícii Slovenskej republiky k Negociačnému mandátu EK k Národnému rozvojovému plánu pre vyjednávanie CSF schválenej uznesením vlády SR č. 855/2003 sa v 7 opatreniach príslušných operačných programov so zvýšenou mierou intervencie zo štrukturálnych fondov 80:20 uložilo vyhodnotiť objem finančných prostriedkov priamo alokovaných a čerpaných na riešenie sociálneho postavenia marginalizovaných rómskych skupín.

V skrátrenom programovom období 2004- 2006 pre realizáciu projektov na riešenie rómskych komunít, resp. marginalizovaných rómskych komunít prostredníctvom žiadostí o NFP neboli vopred z operačných programov, resp. finančných čiastok pre jednotlivé opatrenia operačných programov alokované finančné prostriedky. Výnimkou bol Sektorový operačný program Ľudské zdroje, kde boli v rámci opatrenia 3.3 využité finančné prostriedky aj na projekty so zameraním na rómske komunity.

Zhodnotenie dosiahnutej efektívnosti (finančné vstupy/dosiahnuté výstupy efekty) a účinnosti (dosiahnutie cieľov, t. j. plánované/ reálne hodnoty ukazovateľov) týchto intervencií vzhľadom k cieľom uvedeným v programovom dokumente

Podrobné údaje o finančnom plnení majú k dispozícii Riadiace orgány a sprostredkovateľské orgány pod riadiacimi orgánmi. Úrad splnomocnenkyne vlády SR pre rómske komunity nemal k údajom prístup a ani napriek uzavretým rámcovým zmluvám medzi Úradom splnomocnenkyne vlády SR pre rómske komunity a jednotlivými, vecne príslušnými ministerstvami (MVaRR SR, MŽP SR a MP SVaR SR) neboli tieto údaje charakteru spätnej väzby Úradu poskytnuté. Úrad splnomocnenkyne vlády SR pre rómske komunity nemal prístup k ITMS.

Výsledky dosiahnutej efektívnosti a účinnosti projektov realizovaných pre rómske komunity v programovom období 2004- 2006 v zmysle uvedeného nemá Úrad splnomocnenkyne vlády SR pre rómske komunity k dispozícii. Znalosť tejto skutočnosti bola podnetom na vytvorenie horizontálnej priority marginalizované rómske komunity v rámci pripravovaného Národného strategického referenčného rámca pre programové obdobie 2007- 2013 tak, aby sa pri jej kreovaní a nastavení zabezpečil mechanizmus podporujúci efektívne čerpanie vynaložených finančných prostriedkov z fondov EÚ pre cieľovú skupinu, ktorá je v projektoch deklarovaná, t.j. pre marginalizované rómske komunity. Komplexný prístup koordinovaný Úradom splnomocnenkyne vlády SR pre rómske komunity bol nástrojom dohodnutým v NSRR na zabezpečenie uvedeného tak, aby po ukončení programového obdobia 2007- 2013 bola preukázateľným výsledkom efektívnosti vynaložených zdrojov z fondov EÚ ukotvená a trvale udržateľná sociálna inklúzia t.č. ešte marginalizovaných rómskych komunít.

Systém vykazovania projektov realizovaný v skrátrenom programovom období 2004- 2006 s dopadom na rómske komunity bol málo prehľadný a nekoordinovaný.

Hoci Riadiace orgány poskytujú prehľad o využívaní a čerpaní finančných prostriedkov zo štrukturálnych fondov v prospech rómskych komunít, vypovedacia schopnosť týchto informácií je nedostatočná, vo väčšine prípadov sporná a informácie nezodpovedajú skutočnej situácii. Problém spočíva vo viacerých rovinách. / Zdroj problému sa nachádza vo viacerých rovinách:

- a) absentovala základná koncepcia, z ktorej mala vychádzať jednoznačná stratégia riešenia problematiky,
- b) neboli vopred jasne stanovené kritériá a pravidlá, na základe ktorých bude projekt identifikovaný ako rómsky projekt a RO mali určené rôzne kritériá pre identifikáciu rómskeho projektu,

- c) neboli vopred definované merateľné ukazovatele na základe ktorých sa budú monitorovať rómske projekty a následne vykazovať ich skutočný dopad na rómske komunity,
- d) vo výročných správach sa ako rómske projekty vykazujú rôzne projekty, teda aj tie, ktoré v skutočnosti nemajú žiaden dopad na rómske komunity, resp. nie sú k dispozícii informácie o projektoch s potenciálnym dopadom na rómske komunity, ktoré boli implementované mimo opatrení 80:20,
- e) absentoval funkčný koordinačný orgán (inštitúcia, komisia) zodpovedný za monitorovanie rómskych projektov, za hodnotenie skutočného dopadu projektov na rómske komunity a za komunikáciu dotknutých orgánov. Pracovná komisia CSF pre rómske komunity nebola orgánom v zmysle vtedy platného Systému riadenia štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu na programové obdobie 2004- 2006, zodpovedným za koordináciu, ani za monitorovanie rómskych projektov.
- f) na jednotlivých Riadiacich orgánoch nie sú vyčlenené administratívne kapacity, ktoré by sa osobitne venovali monitorovaniu opatrení 80:20 so špecifickým dôrazom na projekty potenciálne podporujúce rómske komunity,
- g) viacero zdrojov paralelne uvádza odlišné informácie ohľadom problematiky využívania štrukturálnych fondov v prospech MRK,
- h) absentoval efektívny systém kontroly, ako aj metodika kontroly využiteľnosti a efektivity návratnosti financií.

Úrad splnomocnenkyne vlády Slovenskej republiky pre rómske komunity v priebehu mesiacov máj – september 2005 uzavrel s riadiacimi orgánmi, ktoré implementovali opatrenia 80:20 a ktorým to ukladá Uznesenie vlády SR č. 313/2005 Dohodu o spolupráci, v súlade s ktorou sa hodnotitelia nominovaní Úradom splnomocnenkyne vlády SR pre rómske komunity podieľali na hodnotení projektov, v ktorých žiadateľ deklaroval prítomnosť rómskeho osídlenia v mieste realizácie projektu.

1.2.2 Programové obdobie 2007-2013

„Zmyslom horizontálnej priority je zabezpečiť dosiahnutie pre ňu definovaného cieľa, ktorý sa týka viacerých priorít NSRR a nemôže byť zabezpečený len prostredníctvom jedného operačného programu, ale vyžaduje si koordinovaný prístup pretínajúci viaceré špecifické priority, resp. projekty.“ (NSRR, str.93, kap.4.3.5 Horizontálne priority, odsek 3).

1.2.2.1 Analýza situácie a východiská

Na základe výsledkov Sociografického mapovania rómskych osídlení na Slovensku (2004) sa počet obyvateľov žijúcich v rómskych osídleniach odhaduje na 320 000, čo predstavuje asi 3,5-násobok počtu, ktorý udávajú oficiálne štatistiky Štatistického úradu SR z posledného sčítania obyvateľov. Podľa neho bol v roku 2001 počet Rómov na Slovensku 89 920 a podľa demografickej štatistiky bol v roku 2004 počet Rómov 96 257. Veková štruktúra rómskej populácie je značne odlišná od celoslovenského priemeru aj od priemeru EÚ. V porovnaní s celoslovenským i európskym trendom je rómska populácia progresívna, s výrazným podielom mladších ročníkov a zároveň s nižším podielom ročníkov v produktívnom veku a starších ročníkov. Táto skutočnosť je dôsledkom vyššej pôrodnosti, ale zároveň aj vyššej úmrtnosti v rómskej populácii. Približne polovica Rómov žije integrovane v rozptyle medzi majoritnou populáciou. Zvyšná polovica žije z hľadiska polohy osídlenia v obecných a mestských koncentráciách, osídleniach lokalizovaných na okraji obce/ mesta a osídleniach priestorovo vzdialených alebo oddelených prírodnou alebo umelou bariérou.

Po roku 1989 nastala v dôsledku ekonomickej transformácie výrazná vnútorná migrácia Rómov z mesta na vidiek, ktorá má väčšinou sociálny charakter. Táto migrácia je podmienená vyššími životnými nákladmi v mestách. Vznikajú nové osady, rozrastajú sa staré a v niektorých obciach táto migrácia predstavuje značný regres pre celú rómsku komunitu. V mestách na východnom Slovensku v dôsledku toho vznikli celé ulice a štvrte, ktoré sú takmer výlučne osídlené Rómami. Vznikli územne a sociálne izolované mestské štvrte s výrazným výskytom sociálno-patologických javov, ktoré sú zdravotne nebezpečné a v ktorých postupne zlyháva infraštruktúra.

Špecifickým problémom, ktorému je vystavené rómske obyvateľstvo je sociálne vylúčenie. Sociálna exklúzia je udržiavaná predovšetkým tým, že Rómovia žijú v nerovnomerne rozložených, izolovaných, priestorovo a sociálne vylúčených rómskych komunitách a vzhľadom na vybavenosť technickou infraštruktúrou, resp. kvalitu životného prostredia tak žijú vo vysoko podštandardných obecných alebo mestských osídleniach (getách). Stav sociálnej vylúčenosti z tzv. bežnej spoločnosti je sťažený nevysporiadanosťou majetkových vzťahov a vlastníctva pozemkov pod týmito osídleniami, slabou dostupnosťou sociálneho bývania a neexistujúcim legislatívnym vymedzením sociálneho bývania a jeho typov (spoločne s definovaným systémom prístupnosti medzi nimi).

Najvyššia koncentrácia sociálne vylúčených komunit je zaznamenaná na východnom Slovensku a v južných okresoch stredného Slovenska.

Táto skupina obyvateľstva je vystavená extrémnej chudobe, ktorá sa prenáša na ďalšie generácie.

91% z uvedených osídlení je zásobovaných elektrickou energiou, 81% osídlení nemá kanalizáciu, 59% týchto osídlení nie je plynofikovaných a vodovod nie je v 37% z nich. 20% osídlení nemá asfaltovú prístupovú cestu.

Zo všetkých osídlení je 149 považovaných za segregované, čo znamená, že tieto osídlenia sa nachádzajú na okraji alebo mimo obce/ mesta, nemajú dostupný vodovod a podiel nelegálnych obydlí je v nich vyšší ako 20%. V rómskych osídleniach je na vodovodnú sieť napojených 39% obydľí, na kanalizáciu 13%, na plyn 15% a na elektrinu 89% obydľí. Z hľadiska infraštruktúry bolo identifikovaných 46 osídlení, ktoré nemajú takmer žiadnu technickú infraštruktúru. Tieto osídlenia nemajú vodovody, kanalizáciu, plyn, ani asfaltovú prístupovú cestu. 12 osídlení z uvedeného počtu nemá ani elektrinu. Väčšina z týchto osídlení sa nachádza v košickom a prešovskom kraji.

Takmer 1/3 obydľí v rómskych osídleniach je nelegálna (sú to predovšetkým chatrče, unimobunky, nebytové budovy, ale aj domy). Najvyšší podiel nelegálnych obydlí (49%) je v osídleniach, ktoré sú mimo obce/mesta. Najčastejším typom nelegálnych obydlí sú chatrče, tie tvoria takmer 16% všetkých obydlí a býva v nich 14% obyvateľov rómskych osídlení. Najvyšší podiel obyvateľov bývajúcich v chatrčiach je opäť v osídleniach, ktoré sú mimo obce/mesta. Bývajúcí v chatrčiach tvoria v týchto osídleniach 21% z celkového počtu obyvateľov týchto osídlení. (Zdroj: Sociografické mapovanie rómskych osídlení v SR, 2004, NSRR 2007- 2013, strany č.13, 20, 26, 27, 29, 30, 41, 59, 60, 62, 65, 77, 82, 89, 90; ÚSVRK- interné informačné databázy Úradu).

1.2.2.1.1 Vzdelávanie a odborná príprava

Vzdelanostná úroveň rómskej populácie je dlhodobo pod celoslovenským priemerom, čo platí vo zvýšenej miere o príslušníkoch MRK. Vzdelávací systém sa naďalej javí ako silne monokultúrny a neústretovej voči minoritným a ohrozeným skupinám, málo úspešný pri aktivizácii a motivácii žiakov z takýchto skupín. Aj keď existujúci vzdelávací systém už akceptoval mnohé odlišnosti etnicky minoritných a ohrozených skupín, stále nie je dostatočujúci. Osnovy, až na malé výnimky obsahovo i formálne ignorujú špecifiká rómskej kultúry, histórie a jazyka. Podobne aj učitelia nie vždy dostatočne reflektujú odlišné sociálne a kultúrne zázemie svojich žiakov. Takáto nepripravenosť často spôsobuje nedorozumenia, konflikty a vzájomné ignorovanie. Taktiež škola zanedbáva prácu s rodinou a nebuduje sa chýbajúca podpora vzdelávania detí zo strany jednotlivých lokálnych rómskych komunit. Malá pozornosť je venovaná práci s učiteľmi a ich motivácii (vrátane finančnej) v školách so zvýšeným podielom detí z MRK. Problémom sú tiež etnická segregácia v školách a vysoký podiel Rómov v špeciálnych školách. Jedným z prejavov nízkej integrácie rómskych detí do spoločnosti je ich malé zastúpenie v predškolskej výchove a následne na stredných školách (najmä poskytujúcich nižšie akademické vzdelanie) a na vysokých školách.

1.2.2.1.2 Zamestnanosť postavenie MRK na trhu práce

Príslušníci MRK sa dlhodobým vytláčovaním na okraj spoločnosti dostali do pozície dlhodobej až celoživotnej nezamestnanosti a sú vo veľkej miere odkázaní na nestabilné, krátkodobé, nevýhodné až riskantné príležitosti ponúkané sekundárnym trhom práce a neoficiálnou ekonomikou. Spolu s absenciou sociálnych kontaktov a sietí uľahčujúcich vyhľadávanie zamestnania to podmieňuje ich de facto segregáciu na trhu práce. Situáciu tiež komplikuje zvýšená koncentrácia MRK v ekonomicky marginalizovaných regiónoch, kde sa zachovávajú významné hospodárske disparity v porovnaní s ostatnými regiónmi Slovenska.

1.2.3.1.3 Zdravotná situácia rómskej populácie

Zdravotný stav rómskej populácie, špecificky príslušníkov MRK je dlhodobo horší v porovnaní s celkovou populáciou. Za hlavné determinujúce faktory ovplyvňujúce nižšiu kvalitu zdravotného stavu rómskej populácie sú považované najmä: nižšia vzdelanostná úroveň, nízky štandard osobnej hygieny, nízky štandard komunálnej hygieny, nízky štandard bývania a ekologická rizikovosť znečisteného a zdevastovaného životného prostredia, stravovacie návyky z dôvodu materiálneho nedostatku, užívanie alkoholu a tabakových výrobkov, rozrastajúca sa závislosť na drogách, nedostatočná a nízka dostupnosť zdravotníckej starostlivosti.

Prístup Rómov k zdravotníckym službám je značne obmedzený, nakoľko väčšina rómskych osád sa nachádza v niekoľkokilometrovej vzdialenosti od zdravotníckych zariadení. Dostupnosť zdravotníckej starostlivosti najmä v segregovaných rómskych osadách je minimálna. Tento fakt spolu s nízkym sociálnym a ekonomickým statusom, s tým súvisiacou praktickou finančnou nedostupnosťou väčšiny zdravotníckych služieb a ďalšími

dôvodmi, ovplyvňuje nerovný prístup Rómov k zdravotnej starostlivosti. 49% segregovaných osád, kde je nevyhovujúca dostupnosť zdravotníckej starostlivosti je nelegálnych.

Chýbajú nielen podmienky pre zdravotnú minimalizáciu rizík, ale aj zdravotné povedomie, ktoré treba získavať. Zvýšenie zdravotného povedomia bude viesť k skvalitneniu života MRK, ale aj k zodpovednému reprodukčnému správaniu, starostlivosti o zdravie detí a aj vlastné zdravie.

1.2.3.1.4 Bývanie

Podľa výsledkov monitoringu rómskych osídlení, žije takmer 150 000 Rómov v nevyhovujúcich bytových podmienkach a bez vybavenia technickou infraštruktúrou, resp. s technickou infraštruktúrou na nevyhovujúcej úrovni, so všetkými známkami sociálneho vylúčenia. Môžeme ich charakterizovať ako: mestské a obecné koncentrácie, osídlenia lokalizované na okraji mesta alebo obce (separované osady), osídlenia, ktoré sú od mesta alebo obce priestorovo vzdialené, alebo oddelené prírodnou alebo umelou bariérou (segregované osady).

Väčšina týchto osídlení zápasí s rôznymi problémami ako nedostatočné vybavenie technickou a občianskou infraštruktúrou, nevyhovujúca kvalita prístupových ciest, chýbajúce verejné osvetlenie atď. Mnoho obydľí v osadách je postavených bez stavebného povolenia. Nevysporiadanosť resp. nelegalizované pozemky vytvárajú často veľké problémy pri akejkoľvek snahe zlepšiť infraštruktúru týchto osídlení. Celkovo môžeme povedať že vyčlenené bývanie nenapomáha sociálnej inklúzii, znamená sťažený prístup k službám, obmedzuje styk s majoritnou populáciou, komplikuje vzdelávanie a v konečnom dôsledku prispieva ku kompletnej segregácii Rómov.

1.2.2.1.5 Identifikované hlavné kľúčové disparity vyplývajúce z analýzy situácie

V priebehu rokov 2006- 2007 boli na Úrade splnomocnenkyne vlády SR pre rómske komunity v rámci prípravy komplexných projektov v košickom, prešovskom a banskobystrickom kraji realizované analýzy, ktorých výsledky sú súčasťou interného informačného systému Úradu splnomocnenkyne vlády SR pre rómske komunity. Na základe týchto analýz boli identifikované tieto kľúčové disparity:

- a) vysoká miera obecných disparít,
- b) absencia marketingu územia,
- c) akútny nedostatok pracovných príležitostí a úbytok pracovných miest,
- d) často sa opakujúci faktor diskriminácie na pracovnom trhu,
- e) nedostatočná mikroekonomická adaptácia na podmienky trhového hospodárstva,
- f) nedostatočný rozsah sociálnych, poradenských a informačných služieb,
- g) zaostávajúca technická a dopravná infraštruktúra,
- h) nevyhovujúca kvalita cestnej siete obecného i štátneho významu,
- i) nedostatok voľných finančných zdrojov pre rozvoj výroby a jej modernizáciu,
- j) odchod kvalifikovaných zdrojov pracovných síl,
- k) trvalo rastúca miera nezamestnanosti s podielom dlhodobo evidovaných nezamestnaných,
- l) vysoká miera nezamestnanosti rómskej národnostnej menšiny,
- m) nízka vzdelanostná úroveň rómskej národnostnej menšiny,
- n) absencia systémovej prípravy bytovej politiky,
- o) nepriaznivá demografická štruktúra obyvateľstva,
- p) zlý zdravotný stav obyvateľstva a úmrtnosť na špecifické druhy ochorení, neexistencia, resp. nedostatočná úroveň a zastaranosť infraštruktúry ambulancií vykonávajúcich prevenciu rizikových faktorov špecifických ochorení príslušníkov MRK.

1.2.2.2 Merateľné ukazovatele

Úrad splnomocnenkyne vlády SR pre rómske komunity ako koordinátor horizontálnej priority Marginalizované rómske komunity vypracoval v spolupráci s riadiacimi orgánmi šiestich operačných programov príslušných ku komplexnému prístupu merateľné ukazovatele, ktoré boli predmetom pripomienkovania v Pracovnej skupine pre horizontálnu prioritu Marginalizované rómske komunity v rámci prípravy na jej dve rokovania, ktoré sa uskutočnili v septembri a októbri 2007. Pripomienky boli zohľadnené v konečnom znení sústavy ukazovateľov HP MRK.

Dve sady merateľných ukazovateľov, ktoré tvoria prílohy k tomuto materiálu zohľadňujú všetky pripomienky vznesené zo strany členov uvedenej pracovnej skupiny a zároveň i pripomienky Európskej komisie (DG REGIO a DG EMPLOYMENT), uplatnené na spoločnom rokovaní s Úradom splnomocnenkyne vlády SR pre rómske komunity ako koordinátorom HP MRK dňa 18.decembra 2007.

Merateľné ukazovatele k HP MRK predstavujú dve zostavy definovaných ukazovateľov:

- Merateľné ukazovatele pre horizontálnu prioritu Marginalizované rómske komunity (ukazovatele v operačných programoch), celkom 117 ukazovateľov,
- Merateľné ukazovatele na monitorovanie HP MRK a lokálnych stratégií komplexného prístupu, celkom 25 ukazovateľov.

2. Príspevok NSRR k plneniu cieľov horizontálnej priority Marginalizované rómske komunity

2.1 Horizontálna priorita MRK a NSRR 2007- 2013- priemet horizontálnej priority do operačných programov

NSRR 2007-2013 ako základný dokument o využívaní príspevkov ŠF definuje riešenie sociálnej inklúzie príslušníkov marginalizovaných rómskych komunít ako jednu z prioritných oblastí pomoci. Opodstatnenosť horizontálnej priority Marginalizované rómske komunity spočíva v posilnení spolupráce a efektívnejšej koordinácii jednotlivých riadiacich orgánov a následne aj príslušných operačných programov.

Na politickej úrovni za implementáciu horizontálnej priority Marginalizované rómske komunity zodpovedá podpredseda vlády SR pre vedomostnú spoločnosť, európske záležitosti, ľudské práva a menšiny, ktorý jej koordináciou poveril Úrad splnomocnenkyne vlády SR pre rómske komunity, ktorý je organizačne začlenený do Úradu vlády SR.

Horizontálna priorita Marginalizované rómske komunity poskytuje priestor na dosiahnutie efektívnejšieho účinku štrukturálnych fondov na riešenie problémov MRK.

NSRR 2007- 2013 obsahuje jedenásť operačných programov::

1. Regionálny OP (ROP)
2. OP Životné prostredie (OP ŽP)
3. OP Doprava (OP D)
4. OP Informatizácia spoločnosti (OP IS)
5. OP Výskum a vývoj (OP VaV)
6. OP Konkurencieschopnosť a hospodársky rast (OP KaHR)
7. OP Vzdelávanie (OP V)
8. OP Zamestnanosť a sociálna inklúzia (OP ZaSI)
9. OP Zdravotníctvo (OP Z)
10. OP Bratislavský kraj (OP BK)
11. OP Technická pomoc (OP TP).

Horizontálna priorita sa odráža v každom z operačných programov a jej zabezpečovanie je realizované najmä prostredníctvom:

- a) individuálnych, dopytovo-orientovaných projektov a komplexného prístupu v riešení problémov MRK (komplexný prístup s priamym napojením na 6 operačných programov- ROP, OP KaHR, OP ŽP, OP V, OP ZaSI, OP Z),
indikatívnych alokácií pre projekty, ktoré vzídu zo schválených LSKxP z rozpočtu vybraných opatrení príslušných šiestich operačných programov (ROP, OP KaHR, OP ŽP, OP V, OP ZaSI, OP Z),
- c) monitorovania projektov financovaných na základe schválených žiadostí o NFP/projektov zameraných na riešenie problémov MRK,
- d) metodologickej podpory poskytovanej príslušným RO zo strany ÚSVRK.

Komplexný prístup v riešení problémov MRK generuje synergické pôsobenie na všetky aspekty života rómskych komunít a v konečnom dôsledku pôsobí na skvalitnenie ich životných podmienok.

Komplexný prístup bude spájať niekoľko aktivít, projektov do celkovej stratégie rozvoja konkrétnej lokality tak, aby realizácia jednotlivých aktivít na seba nadväzovala a prispievala k dokázateľnej, udržateľnej a hlavne merateľnej sociálnej inklúzii marginalizovanej rómskej komunity v danej lokalite (sídlo, mesto, obec, združenie obcí). Pri komplexnom prístupe je dôraz kladený na vzájomnú previazanosť aktivít a na aktívnu participáciu miestnej komunity pri realizácii projektu. Využívanie komplexnosti v riešení problémov marginalizovaných rómskych komunít je nevyhnutnosťou, pretože zabezpečí systémové riešenie problémov v marginalizovaných

rómskych komunitách a umožní dlhodobé strategické plánovanie a riadenie sociálnej inklúzie komunity a merateľnej pozitívnej zmeny.

Vzhľadom na rozsah a náročnosť komplexného prístupu, bude prijímateľom podpory schválenej lokálnej stratégie komplexného prístupu (ktorí zároveň spĺňajú aj podmienky oprávnenosti na žiadateľa o NFP v zmysle vybraných opatrení operačných programov príslušných ku komplexnému prístupu delegovaná odborná podpora tak, aby bola zabezpečená obsahová aj časová komplementárnosť a celkový synergický efekt. Komplexný prístup bude aplikovaný predovšetkým v oblastiach s výraznou koncentráciou marginalizovaných rómskych komunit.

Horizontálna priorita Marginalizované rómske komunity je celkovo premietnutá v jednotlivých strategických, resp. špecifických prioritách a ciele, resp. zámery sa v tejto oblasti navzájom dopĺňajú a podporujú. Tento priemet bude riadený tak, aby bolo možné realizovať široký rad opatrení zameraných na integráciu marginalizovaných rómskych komunit, najmä prostredníctvom zlepšenia a optimalizácie infraštruktúry rómskych osídlení, zamestnanosti, vzdelávania, zdravotníckej starostlivosti a sociálnych služieb.

NSRR a horizontálna priorita Marginalizované rómske komunity kladie dôraz na efektívnosť a udržateľnosť realizovaných aktivít, mainstreaming, priestorovú koordináciu a koncentráciu realizovaných opatrení. Jednotlivé opatrenia financované zo štrukturálnych fondov budú v súlade s realizovanými národnými politikami najmä v oblasti vzdelávania, zamestnanosti, zdravotníctva, sociálnych služieb a bývania.

2.2 Identifikácia relevantných prioritných osí OP a ukazovateľov prispievajúcich k plneniu horizontálnej priority

2.2.1 HP MRK a komplexný prístup- 1. Prioritná oblasť Vzdelávanie

Veľká časť Rómov nemá ukončené ani základné vzdelanie. Len malá časť Rómov pokračuje v štúdiu na stredných školách, mnohí z nich ich ho však nikdy nedokončia. Na vysokých školách študuje len minimum Rómov. Nedostatočné vzdelanie je príčinou nezamestnanosti Rómov a obmedzuje ich budúce príležitosti participácie v spoločnosti ako aj na pracovnom trhu Slovenska a v zahraničí.

Nedostatočná akceptácia prirodzených spoločenských pravidiel sociálneho života rómskych komunit (prirodzené postavenie, sociálne role, pôsobenie jednotlivých členov rodín a jednotlivých rodín ako celku v komunite) predurčuje a udržiava komunikačnú bariéru a nesprávnu identifikáciu cieľov a nástrojov na implementáciu projektov zameraných na zlepšenie vzdelanostnej úrovne rómskych komunit a vôbec ich celkového postavenia.

Podporné nástroje na riešenie neúspešnosti žiakov MRK na ZŠ:

Nulté ročníky ZŠ

Zákonom č. 29/1984 Zb. o sústave základných a stredných škôl v znení neskorších predpisov v znení zákona č. 408/2002 Z.z. s účinnosťou od 1.9. 2002 sa ustanovilo zriadenie nultého ročníka ZŠ, ktorý je určený pre deti, ktoré k 1. septembru dosiahli fyzický vek šesť rokov, nedosahujú školskú zrelosť, pochádzajú zo sociálne znevýhodneného prostredia a vzhľadom na sociálne a jazykové prostredie nie je u nich predpoklad zvládnutia učiva 1. ročníka základnej školy na jeden školský rok.

Asistent učiteľa

Pedagogický zamestnanec, ktorý vykonáva výchovno-vzdelávací proces v školách a školských zariadeniach a podieľa sa na utváraní nevyhnutých podmienok na prekonanie najmä jazykových, zdravotných a sociálnych bariér dieťaťa pri zabezpečovaní výchovno-vzdelávacieho procesu.

Komplexný prístup bude zabezpečovaný prostredníctvom opatrenia **3.1 Zvyšovanie vzdelanostnej úrovne príslušníkov marginalizovaných rómskych komunit.**

Projekty zamerané na MRK predkladané v rámci komplexného prístupu musia splniť podmienku, že vo forme projektových zámerov boli ako súčasť Lokálnej stratégie komplexného prístupu schválenej Medzirezortnou hodnotiacou a výberovou komisiou LSKxP.

Prioritná os 3 Podpora vzdelávania osôb s osobitými vzdelávacími potrebami

Realizácia opatrenia 3.1 prispieva k napĺňaniu cieľa **prioritnej osi 3 OP Vzdelávanie**, ktorý je definovaný nasledovne:

- **zvyšovanie vzdelanostnej úrovne osôb s osobitými vzdelávacími potrebami so zreteľom na MRK**

OPATRENIE 3.1 Zvyšovanie vzdelanostnej úrovne príslušníkov marginalizovaných rómskych komunít
slúži na dosiahnutie nasledujúceho cieľa:

- **zvýšiť vzdelanostnú úroveň príslušníkov MRK prostredníctvom uľahčenia ich prístupu k formálnemu vzdelávaniu a prostredníctvom ich ďalšieho vzdelávania a špecifických cieľov:**
- podporovať sociálnu inklúziu príslušníkov MRK prostredníctvom uľahčenia ich prístupu k formálnemu vzdelávaniu a k získavaniu zručností potrebných na trhu práce,
- ďalej vzdelávať príslušníkov MRK, ako aj osoby pracujúce v oblasti ich integrácie do spoločnosti,

Napĺňanie cieľa opatrenia **3.1 Zvyšovanie vzdelanostnej úrovne príslušníkov marginalizovaných rómskych komunít** je realizované prostredníctvom nasledovných rámcových aktivít:

špecifický cieľ 1

- podpora prístupu príslušníkov MRK k vzdelávaniu na všetkých stupňoch škôl,
- podpora individuálneho prístupu a rozvoj alternatívnych foriem a nástrojov vyučovania,

Podpora sociálnej inklúzie príslušníkov MRK prostredníctvom uľahčenia ich prístupu k formálnemu vzdelávaniu na všetkých stupňoch škôl, rozvoja alternatívnych foriem a nástrojov vyučovania a získavania zručností potrebných na trhu práce sa bude uskutočňovať prostredníctvom nasledovných aktivít, napr.:

- programy na uľahčenie prístupu a úspešné pôsobenie MRK vo vzdelávaní na všetkých stupňoch škôl (ZŠ vrátane nultých a prípravných ročníkov, tranzitívnych tried, ZUŠ, SŠ, univerzity, VŠ),
- prípravné a doučovacie kurzy pre študentov pochádzajúcich z MRK smerujúce k umožneniu pokračovania ich štúdiá na ďalších stupňoch škôl v systéme formálneho vzdelávania,
- projekty zamerané na získavanie praktických zručností a na odborné vzdelávanie a prípravu na pracovisku pre MRK,
- projekty integrácie príslušníkov MRK do štandardného vyučovacieho procesu,
- príprava a tvorba pedagogickej dokumentácie a učebníc, učebných textov, učebných pomôcok a príručiek s cieľom umožniť integráciu príslušníkov MRK do systému vzdelávania,
- projekty zamerané na skvalitnenie a synergizáciu systémov výchovného a kariérového poradenstva,
- projekty zamerané na skvalitnenie systému prevencie sociálno-patologických javov v školách a školských zariadeniach,
- príprava programov na rozvoj spolupráce medzi školami a pedagogicko-psychologickými poradňami, špeciálno-pedagogickými poradňami, detskými integračnými centrami, reedukačnými domovmi, liečebno-výchovnými sanatóriami, špecializovanými zariadeniami v pôsobnosti ministerstva zdravotníctva (napr. pedopsychiatrické oddelenia nemocníc, liečebno-výchovné ústavy) a ďalšími odborníkmi,
- skvalitňovanie podmienok diagnostikovania príslušníkov MRK a žiakov zo SZP (prevencia voči nesprávnemu zaradovaniu detí predškolského veku do špeciálnych základných škôl),
- podpora alternatívnych foriem vzdelávania,
- projekty zamerané na vyučovanie rómskeho jazyka a literatúry a rómskych reálií na ZŠ a SŠ,
- programy podpory medzinárodnej spolupráce v oblasti výmeny skúseností („best practice“) vo výchovno-vzdelávacom procese Rómov,
- projekty na podporu vzdelávania žiakov s poruchami učenia a správania.

špecifický cieľ 2

- ďalšie vzdelávanie príslušníkov MRK,
- ďalšie vzdelávanie osôb a podpora spolupráce inštitúcií pracujúcich v oblasti integrácie príslušníkov MRK do spoločnosti.

Ďalšie vzdelávanie príslušníkov MRK, ako aj osôb pracujúcich v oblasti ich integrácie do spoločnosti a podpora spolupráce inštitúcií pracujúcich v oblasti integrácie príslušníkov MRK do spoločnosti sa bude realizovať prostredníctvom nasledovných aktivít, napr.:

- podpora komunikačných zručností (napr. neverbálna komunikácia, príprava na výberové konanie, prezentačné schopnosti) a osobnostný rozvoj jednotlivca (napr. sebavedomie, motivácia, interpersonálne zručnosti),
- tvorba a realizácia programov ďalšieho vzdelávania príslušníkov MRK,
- projekty zamerané na komplexné vzdelávanie a prácu s celými rómskymi rodinami,

- rozšírenie ponuky dostupných informácií o vzdelávacích programoch a individuálne poradenstvo (napr. bezplatná telefonická informačná a poradenská linka v rómskom jazyku),
- tvorba osvetových materiálov pre príslušníkov MRK v rómskom jazyku s cieľom motivovať ich k ďalšiemu vzdelávaniu, zapájaniu sa do pracovného procesu a aktívnemu občianstvu,
- realizácia programov pre MRK, ktoré umožňujú doplnenie základného a stredoškolského vzdelania a získania príslušných uznávaných dokladov o ukončení konkrétneho typu štúdia (programy druhej šance),
- projekty na vytváranie pracovných inkubátorov so zameraním na profesie, ktoré sú požadované na trhu práce,
- tvorba a realizácia programov ďalšieho vzdelávania zamestnancov komunitných centier a zamestnancov štátnej správy v školstve, ktorí pracujú s príslušníkmi MRK,
- vzdelávacie programy pre pedagogických zamestnancov zamerané na poskytovanie vzdelávania pre príslušníkov MRK (napr. metodika vyučovania slovenského jazyka pre slovensky nehovoriacich žiakov, formy práce v interkultúrnom kolektíve),
- projekty zamerané na inováciu prípravy vysokoškolských učiteľov a pedagogických zamestnancov smerom k nadobúdaniu odborných a interkultúrnych kompetencií,
- vzdelávanie a príprava mladých lídrov pre prácu v rómskych komunitách,
- prepájanie a podpora vzájomnej výmeny a spolupráce škôl, školských zariadení, ako aj miestnych inštitúcií zúčastňujúcich sa na procese výchovy a vzdelávania žiakov z MRK a detí zo SZP,
- projekty zamerané na prácu so zamestnávateľmi smerujúce k zlepšeniu integrácie členov MRK do zamestnania,
- projekty zamerané na zlepšenie práce lokálnych partnerstiev sociálnej inklúzie vytvorených v rámci Fondu sociálneho rozvoja, vzdelávanie jeho členov a prepájanie činností partnerov.

Prioritná oblasť Vzdelávanie je relevantná aj k Regionálnemu operačnému programu, jeho prioritnej osi 1 Infraštruktúra vzdelávania, osobitne k jeho opatreniu 1.1 Infraštruktúra vzdelávania.

Opatrenie 1.1 Infraštruktúra vzdelávania Regionálneho operačného programu je komplementárne a synergické s opatrením 3.1 Zvyšovanie vzdelanostnej úrovne príslušníkov marginalizovaných rómskych komunít Operačného programu Zamestnanosť a sociálna inklúzia

Prioritná os 1 ROP: Infraštruktúra vzdelávania

OPATRENIE 1.1 Infraštruktúra vzdelávania slúži na dosiahnutie nasledujúceho cieľa:

- zvýšenie kvality poskytovaných služieb v oblasti vzdelávania prostredníctvom rekonštrukcie, rozširovania a modernizácie predškolských zariadení, základných škôl a stredných škôl, vrátane obstarania ich vybavenia.

Realizácia opatrenia 1.1 prispieva k naplneniu cieľa prioritnej osi 1 ROP, ktorý je definovaný nasledovne:

- **Zvýšenie úrovne poskytovaných služieb v oblasti vzdelávania**

Naplnenie cieľa prioritnej osi 1 ROP- opatrenia **1.1 Infraštruktúra vzdelávania** je realizované prostredníctvom nasledovných skupín aktivít:

- rekonštrukcia, rozširovanie a modernizácia existujúcich zariadení
- obstaranie vybavenia vrátane IKT vybavenia zamerané na:
 - projektové a inžinierske práce pre projekt, externý projektový manažment, verejné obstarávanie v rozsahu stanovenom Programovým manuálom Regionálneho OP,
 - prístavba, nadstavba, stavebné úpravy, budovanie a rekonštrukcia stavieb, napojenie stavieb na inžinierske siete /v zmysle stavebného zákona),
 - zvyšovanie energetickej hospodárnosti budov- realizácia opatrení na zlepšenie tepelno- izolačných vlastností konštrukcií najmä obnova obvodového plášťa, oprava a výmena strešného plášťa vrátane strešnej krytiny a povrchu plochých striech, oprava a výmena výplňových otvorových konštrukcií, opravy technického, energetického alebo technologického vybavenia a zariadení objektu ako aj výmena jeho súčastí (najmä výmena vykurovacích kotlov a telies a vnútorných inštaláčnych rozvodov, klimatizačného zariadenia, inštalovanie solárnych panelov tam, kde je to vhodné a pod.),

- obstaranie vnútorného a vonkajšieho vybavenia objektu, nevyhnutne súvisiaceho s účelom využitia stavby, vrátane IKT vybavenia.

Poznámka: intervencie do stavebných objektov, ktoré sú nehnuteľnými kultúrnymi pamiatkami sú nevyhnutne realizované so súhlasom príslušného krajského pamiatkového úradu, pre zaradenie príslušného projektového zámeru v súvislosti s podporou pamiatkového objektu je rozhodujúci účel, na ktorý má byť objekt využívaný (napr. škola sídliaca v pamiatkovom objekte je podporená v rámci opatrenia 1.1 nevyužitý, resp. nevhodne využitý pamiatkový objekt je možné podporiť v rámci opatrenia 3.1 za predpokladu, že bude využitý na kultúrno- poznávací cestovný ruch).

2.2.2 HP MRK a komplexný prístup - 2. Prioritná oblasť Zamestnanosť

Operačný program Zamestnanosť a sociálna inklúzia

Globálnym cieľom Operačného programu Zamestnanosť a sociálna inklúzia je Rast zamestnanosti, sociálnej inklúzie a budovanie kapacít.

Prioritná os 1 OP ZaSI: Podpora rastu zamestnanosti

OPATRENIE 1.2 Podpora tvorby a udržania pracovných miest prostredníctvom zvýšenia adaptability pracovníkov, podnikov a podpory podnikania

Opatrenie je zamerané na riešenie významných problémov SR na trhu práce (v porovnaní s ostatnými členskými štátmi EÚ), a to najmä na nízku mieru zamestnanosti, vysokú mieru nezamestnanosti a osobitne dlhodobej nezamestnanosti.

Toto opatrenie prepája tvorbu a udržanie pracovných miest mimo nástrojov APTP a služieb zamestnanosti a je zamerané na tvorbu a udržanie pracovných miest **prostredníctvom komplexnej podpory rozvoja podnikov vrátane samostatne zárobkovo činných osôb.**

Opatrenie sa realizuje prostredníctvom nasledovných skupín aktivít :

- **podpora adaptability podnikov, podnikateľov, podnikateľských združení a regiónov**

Príklady aktivít :

- *podpora vzdelávania v podnikoch s cieľom zvýšenia zručností a udržania zamestnateľnosti zamestnancov a manažérov*
- *podpora vytvárania flexibilných foriem organizácie práce a podpora CSR v podnikoch,*
- *podpora tvorby držania pracovných miest zamestnávateľmi a samozamestnania úhradou mzdových nákladov, alebo časti mzdových nákladov*

- **podpora integrovaných projektov na úrovni regiónov a SR**

Príklady aktivít :

- *podpora vytvárania školiacich centier pre tvorbu pracovných miest, inovatívne podnikanie a podnikanie na základe transferu poznatkov*
- *podpora integrovaného prístupu k tvorbe pracovných miest v regiónoch*

- **podpora cielených služieb pre podniky/ zamestnávateľov a SZČO**

Príklady aktivít :

- *podpora tvorby pracovných miest v malých podnikoch, predovšetkým začínajúcich podnikov formou poradenstva, odborných konzultácií a školení najmä pre začatie podnikania a služieb*
- *školenia a tréningy pre podporu tvorby nových pracovných miest formou samozamestnania a zamestnávania zo strany SZČO a MSP*
- *podpora tvorby pracovných miest v MSP predovšetkým formou poradenstva, odborných konzultácií a pod.*
- *podpora overovania nových opatrení na trhu práce formou pilotných projektov*
- *podpora rozvoja podnikania žien prostredníctvom vzdelávania žien a zakladania spoločných podporných centier pre ženy podnikateľky*

- **podpora tvorby nových pracovných miest vrátane podpory vytvárania nových pracovných miest v nových podnikoch a samozamestnania**

Príklady aktivít :

- zlepšenie prístupu k zamestnaniu a predchádzanie nezamestnanosti prostredníctvom podpory podnikania, vytvárania podnikov vo väzbe na potreby trhu práce a regionálnych trhov práce
- školenia a tréningy pre podporu tvorby nových pracovných miest formou samozamestnania a zamestnávania zo strany MSP
- podpora tvorby a udržania pracovných miest zamestnávateľmi najmä podporou pri vytváraní sociálnych podnikov, aktivačných podnikov a družstiev pre znevýhodnené osoby
- podpora tvorby a udržania pracovných miest zamestnávateľmi a samozamestnania

Prioritná os 2 OP ZaSI: Podpora sociálnej inklúzie

Opatrenie č. 2.1: Podpora sociálnej inklúzie osôb ohrozených sociálnym vylúčením alebo sociálne vylúčených prostredníctvom rozvoja služieb starostlivosti s osobitným zreteľom na marginalizované rómske komunity

Opatrenie č.2.2: Podpora vytvárania rovnosti príležitostí v prístupe na trh práce a podpora integrácie znevýhodnených skupín na trh práce s osobitným zreteľom na marginalizované rómske komunity

OPATRENIE 2.1 Podpora sociálnej inklúzie osôb ohrozených sociálnym vylúčením alebo sociálne vylúčených prostredníctvom rozvoja služieb starostlivosti s osobitným zreteľom na marginalizované rómske komunity slúži na dosiahnutie nasledujúceho cieľa:

- **posilnenie integrácie osôb ohrozených sociálnym vylúčením alebo sociálne vylúčených a podpora zosúladenia rodinného a pracovného života**

Napĺňanie cieľa prioritnej osi 2 OP ZaSI - opatrenia 2.1 **Podpora sociálnej inklúzie osôb ohrozených sociálnym vylúčením alebo sociálne vylúčených prostredníctvom rozvoja služieb starostlivosti s osobitným zreteľom na marginalizované rómske komunity** je realizované prostredníctvom nasledujúcich skupín aktivít:

- podpora zvyšovania dostupnosti, kvality a efektivity služieb starostlivosti (sociálnych služieb, opatrení sociálnoprávnej ochrany a sociálnej kurately a ďalších špecifických opatrení), ktoré zlepšujú prístup ohrozených a marginalizovaných skupín populácie na trh práce a do spoločnosti

Príklady aktivít

- sociálne, výchovné a resocializačné programy pred a po prepustení mladistvého, plnoletého z rôznych typov zariadení zamerané na adaptáciu, integráciu, pracovné uplatnenie a uľahčenie vstupu na trh práce a pod.,
- motivačné programy k aktívnemu prístupu pri hľadaní zamestnania a k získavaniu alebo udržaniu pracovných zručností a spôsobilostí a podpory sebestačnosti,
- sieťovanie služieb starostlivosti v regiónoch vrátane služieb zameraných na kontinuitu sociálnej a zdravotnej starostlivosti pri dlhodobej odkázanosti na pomoc inej osoby,
- nové a inovatívne programy prevencie sociálno-patologických javov (napr. aktivity nízkoprahového charakteru),
- programy osamostatňovania sa (vr. zamestnania) mladých dospelých rozvoj profesionálnych rodín (vrátane prípravy profesionálnych rodičov)
- aktivity zamerané na podporu komunit a služieb starostlivosti zamerané na podporu plnenia základných funkcií rodiny pre vytvorenie plnohodnotných podmienok na uplatnenie sa členov rodiny na trhu práce

Príklady aktivít

- sociálne, výchovné, poradenské a adaptačné programy cieleň na rodiny pre predchádzanie a riešenie sociálneho vylúčenia a zamerané na udržateľnú integráciu rodín na trhu práce,
- aktivity zamerané na predchádzanie a riešenie krízových situácií rodín a rôznych skupín s cieľom zlepšenia pracovných príležitostí a ich sieťovanie.
- aktivity zamerané na podporu komunitnej práce a na vyvolanie a podporovanie zmeny v rámci miestnych spoločenstiev a senzibilizačné aktivity

Príklady aktivít

- komunitná práca v znevýhodnených, lokalitách a marginalizovaných rómskych komunitách,

- aktivity na senzibilizáciu majority,
 - programy svojpomoci miestnych spoločností a podpora a rozvoj dobrovoľníctva/ svojpomoci,
 - komunitné plánovanie a komunitný rozvoj,
 - lokálne partnerstvá a koordinácie aktivít partnerov v oblasti sociálnej inklúzie.
- podpora zvyšovania profesionality výkonu a budovanie ľudských kapacít v oblasti sociálnej inklúzie

Príklady aktivít

- supervízne programy,
- vzdelávanie zamestnancov vykonávajúcich opatrovateľskú službu,
- vzdelávanie v oblasti tvorby a strategického plánovania, realizácie a vyhodnocovania potrieb v predmetnej oblasti,
- aktivity zamerané na budovanie systému prehlbovania kvalifikácie v oblasti sociálnych služieb, sociálnoprávnej ochrany, sociálnej kurately a ďalších oblastí sociálnej inklúzie,
- vzdelávanie v oblasti problematiky násilia páchaného na ženách a deťoch,
- vytvorenie monitorovacieho systému pre vyhodnocovanie pokroku pri dosahovaní cieľov boja proti chudobe a sociálnej exklúzii vrátane jeho inštitucionálneho zabezpečenia,
- aktivity zamerané na podporu rozvoja vedy a výskumu v oblasti chudoby a sociálneho vylúčenia ako aj sociálne inklúzie vrátane sociálnej práce.

OPATRENIE 2.2 Podpora vytvárania rovnosti príležitostí v prístupe na trh práce a podpora integrácie znevýhodnených skupín na trh práce s osobitným zreteľom na marginalizované rómske komunity slúži na dosiahnutie nasledujúceho cieľa:

- **posilnenie integrácie osôb ohrozených sociálnym vylúčením alebo sociálne vylúčených a podpora zosúladienia rodinného a pracovného života**

Napĺňanie cieľa prioritnej osi 2 OP ZaSI - opatrenia **2.2 Podpora vytvárania rovnosti príležitostí v prístupe na trh práce a podpora integrácie znevýhodnených skupín na trh práce s osobitným zreteľom na marginalizované rómske komunity** je realizované prostredníctvom nasledovných skupín aktivít:

- programy vzdelávania a prípravy pre trh práce znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie s výrazným zacielením na osoby vzdialené od trhu práce s osobitným zreteľom na osoby z marginalizovaných rómskych komunít

Príklady aktivít

- ciele aktivít zameraných na vzdelávanie a prípravu pre trh práce uchádzačov o zamestnanie, záujemcov o zamestnanie a zamestnancov,
 - poradenské a sprostredkovateľské aktivity zamerané na zvýšenie úspešnosti vzdelávania a prípravy pre trh práce, na uľahčenie a urýchlenie vstupu na trh práce rodičov po rodičovskej dovolenke,
 - vzdelávacie aktivity zamerané na udržiavanie a získanie nových odborných zručností uchádzačov o zamestnanie, najmä tých, ktorí sú znevýhodnenými uchádzačmi o zamestnanie a príslušníkmi marginalizovaných skupín.
- podpora tvorby nových pracovných miest vrátane projektov podpory samozamestnania a inovatívnych prístupov pre znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie a príslušníkov marginalizovaných skupín (t.j. cieľovej skupiny pre túto rámcovú aktivitu)

Príklady aktivít

- vytváranie dočasných a dlhodobu udržateľných pracovných miest pre cieľovú skupinu u zamestnávateľov v sociálnej ekonomike na komunitnej úrovni,
 - aktivity zamerané na inovatívne formy chráneného zamestnávania v závislom pracovnom vzťahu a prevádzkovaním alebo vykonávaním samostatnej zárobkovej činnosti pre uchádzačov o zamestnanie, ktorí sú občanmi so zdravotným postihnutím, ktoré odstránia doterajšie bariéry súvisiace s dodatočnými nákladmi na zriadenie chránených dielní a chránených pracovísk,
 - inovatívne projekty zamerané na podporu zamestnávania uchádzačov o zamestnanie, ktorí sú absolventmi škôl, vrátane dočasných pracovných miest na skúšku za účelom otestovania zručností na uzavretie dlhodobého pracovného vzťahu,
 - vytvorenie medzierhu práce poskytovaním príspevku k príjmu z pracovnej činnosti nízkoprijmovým skupinám (príslušníkom cieľovej skupiny zadefinovanej pre túto rámcovú aktivitu) ktorí príjmu nízkoprijmové zamestnanie.
- programy druhej šance umožňujúce ukončenie základnej resp. strednej školy, získanie odborných zručností formou zamestnaneckej praxe s osobitným zreteľom na marginalizované rómske komunity

Príklady aktivít

- vzdelávacie aktivity zamerané na prípravu na prijímacie skúšky na začatie vzdelávania na dokončenie základného vzdelania v poslednom ročníku základnej školy, na začatie vzdelávania na strednej škole a na dokončenie úplného stredného vzdelania uchádzačmi o zamestnanie, záujemcami o zamestnanie vrátane príslušníkov skupín ohrozených sociálnym vylúčením a príslušníkov marginalizovaných rómskych komunít,
- vzdelávacie aktivity zamerané na dokončenie úplného stredného vzdelania uchádzačmi o zamestnanie a záujemcami o zamestnanie, najmä príslušníkmi skupín ohrozených sociálnym vylúčením a príslušníkmi marginalizovaných rómskych komunít,
- vzdelávacie aktivity zamerané na zvýšenie odborných zručností skupín uchádzačov o zamestnanie dlhodobo nezamestnaných, ohrozených sociálnym vylúčením a príslušníkov rómskych marginalizovaných komunít formou praxe u zamestnávateľa vrátane inovátnych foriem doterajšej formy zamestnaneckej praxe.
- programy zamerané na poskytovanie služieb zamestnanosti a vzdelávania pre zamestnancov ohrozených hromadným prepúšťaním s osobitným zreteľom na starších zamestnancov a zamestnancov s nízkym vzdelaním

Príklady aktivít

- aktivity zamerané na vytváranie detašovaných pracovísk verejných služieb zamestnanosti u zamestnávateľov, ktorí chcú hromadne prepúšťať na poskytovanie informačných a poradenských služieb, odborných poradenských služieb a služieb sprostredkovania zamestnania zamestnancom ohrozeným hromadným prepúšťaním,
- vzdelávacie aktivity zamerané na udržanie zamestnania zamestnancov ohrozených hromadným prepúšťaním,
- vzdelávacie aktivity zamerané na vzdelávanie a prípravu pre trh práce uchádzačov o zamestnanie a záujemcov o zamestnanie, ktorí stratili zamestnanie v dôsledku hromadného prepúšťania,
- druhošancové vzdelávanie starších zamestnancov ohrozených hromadným prepúšťaním a starších osôb, ktoré boli prepustené v rámci hromadného prepúšťania v študijnom alebo učebnom odbore, ktorého absolvovanie uľahčí ich udržanie sa na trhu práce alebo návrat na trh práce.
- podpora mechanizmov predchádzania a eliminácie rodovej nerovnosti na trhu práce

Príklady aktivít

- aktivity zamerané na posilnenie inštitucionálneho mechanizmu rodovej rovnosti ako základného predpokladu uplatňovania rodovej rovnosti v praxi,
- vykonávanie kontrolných aktivít zameraných na dodržiavanie zásady rovnakého zaobchádzania,
- aktivity zamerané na odstraňovanie diskriminačných bariér prostredníctvom vytvárania podnikových plánov rodovej rovnosti a antidiskriminačných dohôd,
- aktivity zamerané na spoluprácu so sociálnymi partnermi pri podpore rodovej rovnosti a odstraňovaní rodových stereotypov.

Operačný program Konkurencieschopnosť a hospodársky rast

Prioritná os 1. Inovácie a rast konkurencieschopnosti:

Opatrenia: 1.1 Inovácie a technologické transfery

OPATRENIE 1.1 Inovácie a technologické transfery slúži na dosiahnutie nasledujúceho cieľa:

- podpora konkurencieschopnosti podnikov a služieb najmä prostredníctvom inovácií

Realizácia opatrenia 1.1 prispieva k napĺňaniu globálneho cieľa OP KaHR, ktorý je definovaný nasledovne:

- **zabezpečenie trvaloudržateľného hospodárskeho rastu a zamestnanosti**

Podopatrenia:

- 1.1.1. Podpora zavádzania inovácií a technologických transferov,
- 1.1.2. Podpora tvorby pracovných miest prostredníctvom rozvoja podnikania,
- 1.1.3. Podpora účasti slovenských výrobcov na veľtrhoch, výstavách, obchodných misiách.

V rámci opatrenia 2.1 budú podporované nasledovné **oprávnené aktivity**:

- aktivity zamerané na modernizáciu strojov, prístrojov a zariadení, vybavenie skúšobní a technológií s cieľom zvýšenia konkurencieschopnosti a pridanej hodnoty vrátane nevyhnutného hardware a software,
- aktivity zamerané na modernizáciu strojov, prístrojov a zariadení s cieľom znižovania a odstraňovania negatívnych vplyvov priemyslu a služieb na životné prostredie vrátane nevyhnutného hardware a software,

- malé stavebné úpravy, rekonštrukcia prevádzkových priestorov súvisiace s inováciou, ktoré výhradne úzko súvisia so zabudovaním nových strojov, prístrojov a zariadení, výrobných postupov a technológií (do oprávnených aktivít nespádajú ako oprávnené náklady rekonštrukcie budov a výstavba nových priestorov) ,
- podpora tvorby pracovných miest prostredníctvom rozvoja podnikania,
- účasť slovenských výrobcov na veľtrhoch a výstavách v SR a v zahraničí, na medzinárodných obchodných misiách a konferenciách, účasť podnikateľov na subkontrakčných veľtrhoch,
- vývoj a zavádzanie aplikácií elektronického obchodu,
- a ďalšie podobné oprávnené aktivity, ktoré podporujú ciele opatrenia.

2.2.3 HP MRK a komplexný prístup - 3. Prioritná oblasť Zdravie

Operačný program Zdravotníctvo

Prioritná os 2 OP Z: Podpora zdravia a predchádzanie zdravotným rizikám

OPATRENIE 2.1 Rekonštrukcia a modernizácia zariadení ambulantnej zdravotnej starostlivosti slúži na dosiahnutie nasledujúcich cieľov:

- zabezpečenie rekonštrukcie a modernizácie zdravotníckej infraštruktúry ambulantnej zdravotnej starostlivosti s prednostným zameraním na prevenciu a podporu zdravia u ochorení „skupiny 5“,
- zabezpečenie adekvátneho prístrojového vybavenia.

V rámci opatrenia 2.1 budú podporované nasledovné **oprávnené aktivity:**

modernizácia a rekonštrukcia budov

- stavebné úpravy, pri ktorých sa zvyšuje kvalita a funkčnosť budovy,
- stavebné úpravy, ktorými sa zlepšuje energetická hospodárnosť budovy,
- rekonštrukčné práce na rozvodoch ústredného kúrenia a na rozvodoch pary, rozvodoch vody, elektrickej energie a kanalizácie, rekonštrukcie merania a regulácie,
- prístavby, ktorými sa stavby pôdorysne rozširujú a ktoré sú navzájom prevádzkovo spojené s doterajšou stavbou. Takéto prístavby sú oprávnené vtedy, ak už hrubá stavba existuje a je základnými sieťami napojená alebo inak prepojená s hlavnou budovou,
- dokončenie rozostavaných budov (vo výnimočných a odôvodnených prípadoch).

dodávka zdravotníckej techniky

- nákup prístrojov a zdravotníckej techniky (vývojovo kvalitatívne najnovšej a sofistikovanej) v súlade s budúcim dopytom po službách a potrebami regiónu,
- nákup špecializovanej diagnostickej, detekčnej a demonštračnej techniky na všeobecnú a špecializovanú detekciu a prevenciu.

budovanie IKT infraštruktúry

- zahŕňa vytvorenie IKT infraštruktúry pre komunikáciu s NZIS, NZP, zdravotnými poisťovňami, nemocničnými zariadeniami a úložiskami zdravotných informácií, s využitím štandardov, číselníkov a kódov pre zdravotníctvo a výmenu dát systémom autorizovanej komunikácie.

OP Zdravotníctvo používa pojem komplexnosti, ktorý nie je identický s významom tohto pojmu v zmysle komplexného prístupu v zmysle HP MRK, ako je tento definovaný v NSRR. OP Zdravotníctvo definuje tzv. **komplexný reštrukturalizačný program** (ďalej aj len „KRP“), pomocou ktorého podporuje komplexné, koncepčné zmeny zdravotníckej infraštruktúry (všeobecných nemocníc, zdravotníckej infraštruktúry ambulantnej zdravotníckej infraštruktúry).

KRP vychádza z analýzy súčasného stavu, z ktorej vyplynú faktory rozvoja - stratégie, v rámci ktorých žiadateľ identifikuje aktivity, ktoré potrebuje realizovať. Prostredníctvom KPR žiadateľ o NFP deklaruje, že projekt nie je tvorený ad hoc. Podporené tak budú ucelené investičné projekty, pri ktorých žiadateľ prostredníctvom KRP preukáže realizáciu takého portfólia aktivít, ktoré bude minimálne v strednodobom horizonte (nasledujúcich 5 rokov) vytvárať predpoklady na dosiahnutie cieľa prioritných osí/ opatrení.

Komplexnosť na úrovni vypracovaného uceleného investičného projektu, ktorý je výstupom investičného plánu sa chápe v kombinácii a vzájomnej synergii nasledovných oblastí:

stavebnej – nadstavba, prístavba a rekonštrukcia nemocnice, resp. určitého bloku - pavilónu nemocnice (tepelné hospodárstvo - médiá, zateplenie, bezbariérový prístup, atď.

technologickej - nákup špecializovanej, diagnostickej a demonštračnej medicínskej techniky na všeobecnú a špecializovanú detekciu v súlade s existujúcim a budúcim dopytom po službách a potrebami zdravotníckeho zariadenia a regiónu.

tématickej - stavebno-technologické riešenie určitého druhu ochorenia s dôrazom na ochorenia „skupiny 5“.

logistickej - Zabezpečenie efektívneho koncepčného logistického systému zdravotníckeho zariadenia – preskupenie jednotlivých celkov a ich (nadstavba, prístavba, rekonštrukcia) v záujme efektívneho hospodárenia odborných lekárskejších a lôžkových oddelení zdravotníckeho zariadenia a s tým súvisiacich prevádzkových nákladov.

Komplexný investičný projekt môže byť zameraný na jednu, alebo viacej vyššie uvedených štyroch oblastí pri zabezpečení ich vzájomnej synergie po ukončení projektu. (p

2.24 HP MRK a komplexný prístup- 4. Prioritná oblasť Bývanie

je podporovaná v rámci Regionálneho operačného programu a Operačného programu Životné prostredie

Regionálny operačný program podporuje horizontálnu prioritu Marginalizované rómske komunity prostredníctvom integrovaných projektov v rámci **prioritnej osi 4 Regenerácia sídiel**. Podpora sídiel s marginalizovanými rómskymi komunitami je možná v rámci prioritnej osi 4.

Regionálny operačný program zohľadnil potreby marginalizovaných rómskych komunít. V ROP je zakotvená výnimka z pólov rastu pre žiadateľov, ktorí sú definovaní v Atlase rómskych komunít na Slovensku (2004) alebo pre tie obce, ktoré spĺňajú podmienky uvedené v príručke pre žiadateľov v rámci výzvy na podávanie žiadostí o podporu lokálnych stratégií komplexného prístupu.

Prioritná os 4 ROP: Regenerácia sídiel

OPATRENIE 4.1 Regenerácia sídiel slúži na dosiahnutie nasledujúceho cieľa:

- posilnenie vybavenosti územia prostredníctvom regenerácie sídiel

Realizácia opatrenia 4.1 prispieva k napĺňaniu cieľa prioritnej osi 4 ROP, ktorý je definovaný nasledovne:

- **Zvýšenie konkurencieschopnosti sídiel a zvýšenie kvality a bezpečnosti verejných priestranstiev**

Napĺňanie cieľa prioritnej osi 4 ROP- opatrenia **4.1 Regenerácia sídiel – projekty rozvoja obcí s rómskymi osídleniami vo vidieckom prostredí** je realizované prostredníctvom nasledovných skupín aktivít:

investičné aktivity

- obnova a čiastočné budovanie verejnej hmotnej infraštruktúry vidieckych obcí so separovanými a segregovanými rómskymi osídleniami, zamerané na:
 - úpravu verejných priestranstiev a prvkov verejnej zelene,
 - výstavbu a rekonštrukcia verejných osvetlení,
 - výstavbu a rekonštrukcia chodníkov a cyklistických trás,
 - rekonštrukciu miestnych komunikácií,
 - rekonštrukciu mostov a lávok v nadväznosti na realizáciu investičných aktivít zameraných na miestne komunikácie, chodníky a cyklistické trasy,
 - rekonštrukciu a výstavbu zastávok,
 - rekonštrukciu a výstavbu verejných WC,
 - úpravu a reguláciu povodí v zastavaných územiach obcí a miest, a to výlučne v nadväznosti na realizáciu iných investičných aktivít (podmienkou je súhlasné stanovisko Slovenského vodohospodárskeho podniku, š. p., Banská Štiavnica) ,
 - opodstatnenú rekonštrukciu inžinierskych sietí (kanalizácií a vodovodov), a to výlučne v nadväznosti na realizáciu iných investičných aktivít regenerácie sídiel alebo v súvislosti obnovou a budovaním verejnej hmotnej infraštruktúry vidieckych obcí so separovanými alebo segregovanými rómskymi osídleniami.

Operačný program Životné prostredie

Prioritná os 4. Odpadové hospodárstvo:

Operačný cieľ 4.1 – 4.2: ¹

Opatrenie 4.1 Podpora aktivít v oblasti separovaného zberu

Opatrenie 4.2 Podpora aktivít na zhodnocovanie odpadov

Realizácia opatrení 4.1 a 4.2 prispieva k napĺňaniu cieľa prioritnej osi 4 OP ŽP, ktorý je definovaný nasledovne:

- **dobudovanie infraštruktúry odpadového hospodárstva SR v zmysle právnych predpisov EÚ a SR,**
- **znižovanie a eliminácia negatívnych vplyvov environmentálnych záťaží a skládok odpadov na zdravie ľudí**

OPATRENIE 4.1 Podpora aktivít v oblasti separovaného zberu odpadov slúži na dosiahnutie nasledujúceho cieľa:

- zavádzanie nových a zefektívňovanie existujúcich systémov separovaného zberu komunálnych odpadov na základe vytvorenia koncepčných východísk separovaného zberu,
- dotried'ovanie vyseparovaných zložiek z komunálneho odpadu a zmesového komunálneho odpadu.

Napĺňanie cieľa opatrenia **4.1 Podpora aktivít v oblasti separovaného zberu odpadov** je realizované prostredníctvom nasledovných skupín aktivít:

I. skupina: Zavádzanie nových a zefektívňovanie existujúcich systémov separovaného zberu komunálneho odpadu na základe vytvorenia koncepčných východísk separovaného zberu:

- projekty zamerané na budovanie zberných miest a dvorov (priestor, kde môžu občania odovzdávať oddelené zložky komunálnych odpadov v rámci separovaného zberu podľa § 39 ods. 3 písm. a) zákona o odpadoch),
- budovanie regionálnych zberných miest a dvorov na zložky komunálneho odpadu v rámci separovaného zberu,
- projekty zamerané na zavedenie separovaného zberu pre zložky komunálnych odpadov, pre ktoré sú obce povinné zaviesť separovaný zber od 1.1.2010 podľa § 39 ods. 14 zákona o odpadoch (papier, plasty, kovy, sklo, biologicky rozložiteľný odpad),
- projekty zamerané na zavedenie komplexného systému separovaného zberu biologicky rozložiteľných komunálnych odpadov,
- projekty regionálneho charakteru na zavedenie separovaného zberu jedlých olejov a tukov,
- projekty zamerané na zavedenie separovaného zberu nebezpečných zložiek komunálnych odpadov,
- projekty zamerané na rozšírenie existujúceho separovaného zberu komunálnych odpadov (rozšírenie počtu separovaných zložiek komunálnych odpadov, zväčšenie plošného záberu separovaného zberu komunálnych odpadov) – prioritne budú podporované projekty zamerané na separovaný zber zložiek komunálnych odpadov uvedených v § 39 ods. 14 zákona o odpadoch),
- projekty zamerané na zvýšenie kvalitatívnej úrovne separovaného zberu komunálnych odpadov,
- aktivity zamerané na zvyšovanie osvedy a propagácie v oblasti separovaného zberu komunálnych odpadov ako súčasť investičných aktivít v projekte,

II. skupina: Dotried'ovanie vyseparovaných zložiek z komunálneho odpadu a zmesového komunálneho odpadu:

- projekty zamerané na zakúpenie zariadení na úpravu zložiek komunálnych odpadov (triediace linky, dotried'ovacie zariadenia, lisy, drviče),
- projekty zamerané na dotried'ovanie zložiek komunálneho odpadu a zmesového komunálneho odpadu,
- projekty regionálnych integrovaných zariadení na separáciu a dotried'ovanie zložiek komunálnych odpadov.

OPATRENIE 4.2 Podpora aktivít na zhodnocovanie odpadov slúži na dosiahnutie nasledujúceho cieľa:

- zvýšenie množstva zhodnocovaných odpadov. (Zákon o odpadoch definuje zhodnocovanie odpadov ako činnosti vedúce k využitiu fyzikálnych, chemických alebo biologických vlastností odpadov).

Napĺňanie cieľa opatrenia **Podpora aktivít na zhodnocovanie odpadov** je realizované prostredníctvom nasledovných skupín aktivít:

I. skupina: Úprava vyseparovaných zložiek odpadov pred ich zhodnotením alebo environmentálne vhodným zneškodnením

II. skupina: Zhodnocovanie odpadov vrátane ich mechanicko-biologickej alebo termickej úpravy:

- projekty zamerané na zhodnocovanie stavebných odpadov – prioritne budú podporované projekty zamerané na zhodnocovanie drobných stavebných odpadov (§ 6 ods. 1 zákona o odpadoch),

¹ OPŽP používa ako terminologický ekvivalent *opatrenia* pojem „operačný cieľ“

- projekty regionálneho charakteru zamerané na komplexné riešenie zhodnocovania odpadov zo šatstva (20 01 10),
- projekty regionálneho charakteru zamerané na komplexné riešenie zhodnocovania jedlých olejov a tukov,
- projekty zamerané na zhodnocovanie plastov (zmesné plasty, PE, PP, LDPE, HDPE, PVC, PS a iné),
- projekty zamerané na zhodnocovanie obalových materiálov, pre ktoré nie sú vytvorené dostatočné spracovateľské kapacity (hliníkové obaly, viacvrstvové kombinované materiály a iné),
- projekty zamerané na recykláciu problematických druhov skla (autosklá, sklá z elektrozariadení a iné),
- projekty zamerané na výstavbu zariadení na zhodnocovanie biologicky rozložiteľných odpadov – prioritne budú podporované projekty zamerané na zhodnocovanie odpadov zo záhrad, parkov a cintorínov a kuchynského a reštauračného odpadu,
- projekty zamerané na výstavbu regionálnych zariadení na mechanicko-biologickú a termickú úpravu odpadov,
- aktivity zamerané na zvyšovanie osvedy a propagácie v oblasti zhodnocovania odpadov (BRKO) ako súčasť investičných aktivít v projekte,
- projekty zamerané na zhodnocovanie odpadov vzniknutých zo spracovania starých vozidiel,
- projekty zamerané na spracovanie starých vozidiel

III. skupina: Zvýšenie miery recyklácie podporou nových alebo zvýšenie kvality výstupných produktov do budovaním existujúcich BAT technológií v oblasti zhodnocovania odpadov:

- projekty zamerané na spracovanie odpadov z elektrických a elektronických zariadení, pre ktoré nie sú vytvorené dostatočné spracovateľské kapacity,
- projekty zamerané na zhodnocovanie prenosných batérií a akumulátorov za účelom dosiahnutia súladu so smernicou EP a R 2006/66/ES,
- projekty zamerané na zhodnocovanie opotrebovaných pneumatík,
- projekty zamerané na zhodnocovanie odpadových olejov – prioritne budú podporované projekty zamerané na regeneráciu odpadových olejov.

IV. skupina: Podpora aktivít zameraných na energetické zhodnocovanie odpadov:

- projekty zamerané na výstavbu zariadení na energetické zhodnocovanie odpadov,
- projekty zamerané na výstavbu zariadení na energetické zhodnocovanie biologicky rozložiteľných odpadov – bioplynové a biofermentačné stanice

2.3 Indikatívne alokácie

„Na základe potrieb vytypovaných oblastí/mikroregiónov a predpokladu realizácie komplexných projektov **bola určená indikatívna alokácia na realizáciu komplexných projektov na úrovni NSRR vo výške 200 miliónov EUR**, ktorej financovanie bude **zabezpečené cez indikatívne alokácie na úrovni OP relevantných pre realizáciu komplexných projektov** (kapitola 5.3.3). Táto indikatívna alokácia môže byť v priebehu programového obdobia upravená v nadväznosti na priebežné hodnotenia účelnosti a efektívnosti zvoleného komplexného prístupu, jej prehodnotenie ako aj výsledky priebežného hodnotenia budú predmetom zasadaní Národného monitorovacieho výboru. Realizácia projektov v rámci komplexného prístupu nevyučuje realizáciu individuálnych dopytových projektov, ktoré budú komplexný prístup dopĺňať.“ (NSRR, kap. 4.3.5 *Horizontálne priority, A. HP MRK, strana 93*).

Suma 200 miliónov EUR, ako je prezentovaná v NSRR, bola vyčíslená a štrukturovaná na sedem operačných programov (6 OP pre komplexný prístup a OP TP pre administratívne kapacity Úradu splnomocnenkyne vlády SR pre rómske komunity) na základe požiadavky Centrálného koordinačného orgánu vo väzbe na požiadavku Európskej komisie v máji 2007.

3. Administratívne zabezpečenie

Zabezpečenie administratívnych kapacít na koordináciu implementácie HP MRK a s realizáciou výkonov týchto činností priamo na Úrade splnomocnenkyne vlády SR pre rómske komunity vyplýva z požiadaviek Európskej komisie vznesených pri negotáciách k Národnému strategickému referenčnému rámcu na roky 2007- 2013 a zároveň priamo nadväzuje na realizáciu projektu „Budovanie administratívnych kapacít Úradu splnomocnenkyne vlády SR pre rómske komunity“, ktorý bol v čase od januára 2006 do augusta 2007 realizovaný na Úrade splnomocnenkyne vlády SR pre rómske komunity.

Následne, v zmysle **Uznesenia vlády SR č. 396 z 2. mája 2007** k Analýze administratívnych kapacít pre programové obdobie 2007- 2013 (bod A1- vláda SR schválila príslušnú Analýzu; bod A2- vláda SR schválila navýšenie stavov administratívnych kapacít týkajúcich sa riadenia a implementácie štrukturálnych fondov a KF, v bode 9 pre Úrad vlády SR o 54 pracovných miest, z toho v zmysle textácie vlastného materiálu, pre Úrad splnomocnenkyne vlády SR pre rómske komunity v počte 35 pracovných miest na koordináciu implementácie HP MRK) a v zmysle **Uznesenia vlády SR č. 507 zo 6. júna 2007** k Správe o stave pripravenosti SR na čerpanie ŠF a KF v programovom období 2007- 2013 (stav k 15. máju 2007) (bod B1 ukladá podpredsedovi vlády SR pre vedomostnú spoločnosť, európske záležitosti, ľudské práva a menšiny v spolupráci s vedúcim Úradu vlády SR a splnomocnenkyňou vlády SR pre rómske komunity vytvoriť na Úrade splnomocnenkyne vlády SR pre rómske komunity odbor pre koordináciu horizontálnej priority Marginalizované rómske komunity v termíne do 31.08.2007 a bod B2. ukladá vedúcemu Úradu vlády SR v spolupráci s podpredsedom vlády SR pre vedomostnú spoločnosť, európske záležitosti, ľudské práva a menšiny zabezpečiť pripravenosť administratívnych kapacít týkajúcich sa Úradu vlády SR pre programové obdobie 2007- 2013 v zmysle **schválenej** Analýzy administratívnych kapacít na programové obdobie 2007- 2013 **schválenej** Uznesením vlády SR č.396 z 2.mája 2007 v termíne do 31.12.2007) bol na Úrade splnomocnenkyne vlády SR pre rómske komunity zriadený s účinnosťou od 15.augusta 2007 zriadený **Odbor koordinácie HP MRK s počtom 35 pracovných štátnozamestnaneckých miest.**

Úrad splnomocnenkyne vlády SR pre rómske komunity má v zmysle Organizačného poriadku ÚV SR osobitné postavenie v organizačnej štruktúre Úradu vlády SR. Odbor koordinácie HP MRK slúži na zabezpečenie činnosti splnomocnenca pri realizácii politiky vlády SR pri riešení záležitostí rómskych komunít a realizácii systémových opatrení na zlepšenie postavenia a ich integráciu do spoločnosti prostredníctvom koordinácie implementácie horizontálnej priority Marginalizované rómske komunity.

Štruktúra predmetných pracovných miest a zameranie ich činností priamo reflektuje kompetencie ÚSVRK ako koordinátora HP MRK v zmysle kapitoly 5.3.3 schváleného Národného strategického referenčného rámca na roky 2007- 2013.

V zmysle Organizačného poriadku Úradu vlády SR má Úrad splnomocnenkyne vlády SR pre rómske komunity osobitné postavenie v rámci štruktúry Úradu vlády SR a v zmysle uvedeného a zároveň i Organizačného poriadku Úradu splnomocnenkyne vlády SR pre rómske komunity Odbor koordinácie HP MRK je „odborom nezačleneným do sekcie“, z čoho vyplývajú aj kompetencie riaditeľa OK HPMRK, ktoré sú rovnocenné s kompetenciami generálneho riaditeľa sekcie Úradu vlády SR.

3.1 Zodpovednosť za koordináciu HP MRK

Na politickej úrovni za horizontálnu prioritu MRK zodpovedá podpredseda vlády pre vedomostnú spoločnosť, európske záležitosti, ľudské práva a menšiny. Koordinátorom horizontálnej priority MRK je na základe písomného poverenia podpredsedom vlády SR pre vedomostnú spoločnosť, európske záležitosti, ľudské práva a menšiny Úrad splnomocnenkyne vlády SR pre rómske komunity, ktorý pre výkon činností spojených s administratívnym a metodickým zabezpečením horizontálnej priority MRK zriadil Odbor koordinácie horizontálnej priority Marginalizované rómske komunity OK HP MRK. (NSRR 2007- 2013, str. 120, kap.5.3.3)

3.2 Úlohy a kompetencie koordinátora horizontálnej priority Marginalizované rómske komunity

Úlohy ÚSVRK a spolupráca s riadiacimi orgánmi, rozsah a presné podmienky realizácie opísaných nástrojov zabezpečenia horizontálnej priority MRK v rámci konkrétnych operačných programov sú predmetom záväznej zmluvy o spolupráci medzi ÚSVRK a každým riadiacim orgánom príslušným ku komplexnému prístupu, t.j. Regionálny OP- MVR SR, OP KaHR- MH SR, OP ŽP- M ŽP SR, OP V- MŠ SR, OP ZaSI- MPSVaR SR, OP Z- MZ SR).

3.2.1 Kompetencie ÚSVRK v súvislosti s realizáciou komplexného prístupu

Kompetencie ÚSVRK v súvislosti s realizáciou komplexného prístupu vyplývajú z poverenia podpredsedu vlády SR pre vedomostnú spoločnosť, európske záležitosti, ľudské práva a menšiny, ktorého ÚSVRK pravidelne informuje o koordinácii horizontálnej priority MRK (v zmysle interných smerníc Úradu vlády SR):

- a) ÚSVRK uzatvára zmluvy s riadiacimi orgánmi príslušnými ku komplexnému prístupu o vzájomnej spolupráci a koordinácii pri napĺňaní horizontálnej priority MRK. Tieto zmluvy za Úrad splnomocnenkyne vlády SR pre rómske komunity, ako zmluvnú stranu podpisuje vedúci Úradu vlády SR, ako štatutárny zástupca Úradu vlády SR, (NSRR, str.120, kap.5.3.3)

- b) spolupracuje s riadiacimi orgánmi pri príprave výziev na predkladanie projektov/ žiadostí o poskytnutie NFP v rámci LSKxP, (NSRR, str.120, kap.5.3.3)
 - c) zverejňuje výzvy na predkladanie žiadostí o podporu LSKxP, (NSRR, str.120, kap.5.3.3)
 - d) zriaďuje Medzirezortnú hodnotiacu a výberovú komisiu LSKxP a koordinuje jej činnosť, s cieľom schvaľovať LSKxP, (NSRR, str.120, kap.5.3.3)
 - e) spolupracuje s obcami/združeniami obcí (mikroregiónmi), ktorým na základe posúdenej a požiadavkám stanoveným vo výzve zodpovedajúcej LSKxP bude poskytnutá odborná podpora prostredníctvom poradensko- konzultačných činností pri realizácii schválenej LSKxP a v projektovom cykle projektov, ktoré vstúpu do schválenej LSKxP (vo väzbe na výzvy zverejnené príslušnými riadiacimi orgánmi, ktoré sú príslušné ku komplexnému prístupu), (NSRR, str.120, kap.5.3.3)
- spolupracuje s riadiacimi orgánmi pri výbere, hodnotení a monitorovaní projektov predkladaných v rámci komplexného prístupu, ktorých jasná identifikácia bude zabezpečená označením priamo v žiadosti o NFP (väzba na bod a, v kap. 4.3.1 tohto materiálu), (NSRR, str.120, kap.5.3.3)
- g) koordinuje činnosť Monitorovacej skupiny komplexného prístupu, ktorej úlohou bude monitorovať realizáciu schválených LSKxP (i priamo na mieste) a riešiť prípadné identifikované problémy v implementácii, a to v priamej komunikácii a spolupráci s RO/SORO príslušných operačných programov, (NSRR, str.120, kap.5.3.3)
 - h) spolupracuje pri monitorovaní a hodnotení dopadu štrukturálnych fondov na marginalizované rómske komunity v období 2007-2013 spolu s Pracovnou skupinou pre horizontálnu prioritu Marginalizované rómske komunity, (NSRR, str.120, kap.5.3.3)
 - i) zabezpečuje špeciálne monitorovanie schválených LSKxP (vrátane overovania na mieste) a hodnotenie zamerané na celkové plnenie schválených LSKxP; (NSRR, str.120, kap.5.3.3)
 - j) ÚSVRK využíva spätnú väzbu z projektov ako podnety pre vyššiu efektivitu práce úradu a dosiahnutie vyššej efektivity projektov, ktorých realizácia je financovaná z fondov ES.

3.2.2 Kompetencie riadiacich a sprostredkovateľských orgánov pod riadiacimi orgánmi v súvislosti s realizáciou komplexného prístupu

- a) sú členmi Medzirezortnej hodnotiacej a výberovej komisie LSKxP, (NSRR, str.120, kap.5.3.3)
- b) vyčlenia indikatívnu alokáciu zdrojov určenej na implementáciu komplexných projektov v rámci OP, (NSRR, str.120, kap.5.3.3)
- c) V prípade, že sa Riadiaci orgán/Sprostredkovateľský orgán pod riadiacim orgánom (ďalej len RO/SORO) rozhodne na opatrenie/-a relevantné v rámci príslušného operačného programu pre komplexný prístup vyhlásiť samostatnú priebežnú výzvu na predkladanie žiadostí o NFP, zameranú výhradne na výber žiadostí, ktoré tvoria súčasť schválených lokálnych stratégií komplexného prístupu, je možné, vzhľadom na ods. 82, kapitoly 4.2.2 Systému riadenia ŠF a KF na programové obdobie 2007 – 2013, aplikovať zjednodušený postup schvaľovania takýchto žiadostí o NFP. V takomto prípade žiadosti o NFP, ktoré spĺňajú požiadavky kontroly formálnej správnosti a odborného hodnotenia, schvaľuje (do výšky alokácie určenej na podporu komplexného prístupu v rámci príslušného opatrenia) štatutárny orgán RO/SORO, príp. ním menovaná osoba/komisia. (modifikácia textu voči NSRR, str.120, kap.5.3.3)

hodnotia jednotlivé projekty predkladané v rámci komplexného prístupu, (NSRR, str.120, kap.5.3.3)

- e) zabezpečujú monitoring a kontrolu úspešných projektov predložených v rámci komplexného prístupu, (NSRR, str.120, kap.5.3.3)
- s ÚSVRK spolupracujú pri obsahovom a technickom zabezpečovaní výziev na predkladanie projektov v rámci komplexného prístupu, (NSRR, str.120, kap.5.3.3) pri použití štandardných metód spolupráce medzi orgánmi, ktoré sú súčasťou Systému riadenia štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu na programové obdobie 2007-2013
- g) poskytujú Úradu SVRK informácie a údaje potrebné pre realizáciu monitorovania a prípravu hodnotenia dopadu štrukturálnych fondov na marginalizované rómske komunity v súlade so Systémom riadenia ŠF a KF a Zmluvou medzi príslušným RO a ÚSVRK, ak je to relevantné, (modifikácia textu voči NSRR, str.120, kap.5.3.3)
- RO spolupracujú s ÚSVRK na príprave výzvy na predkladanie lokálnej stratégie komplexného prístupu na základe iniciatívy zo strany ÚSVRK.

3.3 Spolupráca s relevantnými partnermi

3.3.1 Partnerstvo v podmienkach SR

Požiadavka princípu partnerstva vychádza z Nariadenia Rady (ES) č. 1083/2006 z 11. júla 2006, ktorým sa ustanovujú všeobecné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde a Kohéznom fonde a ktorým sa ruší nariadenie (ES) č. 1260/1999. Proces zadefinovania HP bol realizovaný na úrovni NSRR. Konzultácie sa uskutočňovali za účasti predstaviteľov CKO a jednotlivých zástupcov riadiacich orgánov na zasadnutiach pracovných skupín, ktoré organizoval CKO.

Problematika marginalizovaných rómskych komunít a riešenie odstránenia sociálnej vylúčenosti, rizika chudoby v podmienkach Slovenskej republiky a s ňou súvisiace problémové okruhy a úlohy sa týkajú celej spoločnosti. Z uvedeného dôvodu je potrebné na túto tému vyvolať s príslušnými subjektmi trvalú odbornú diskusiu na túto tému, ktorá bude mať národný, ale i európsky rozmer. Nízka informovanosť a záujem odbornej i laickej verejnosti o skutočné a vecné riešenie problematiky marginalizovaných rómskych komunít, sociálnej vylúčenosti a odstránenie rizika vzniku a udržiavania chudoby, vrátane všetkých nežiadúcich sprievodných javov je problémom v celej Európskej únii.

Horizontálna priorita Marginalizované rómske komunity integruje oblasti, ktoré sú rôznorodé z hľadiska obsahového, rezortného, ale z kompetenčného hľadiska prináležia do pôsobnosti regionálnej a miestnej samosprávy. Z uvedeného dôvodu bolo pri uplatňovaní princípu partnerstva potrebné komunikovať s vecne príslušnými rezortmi (Ministerstvom školstva SR, Ministerstvom práce, sociálnych vecí a rodiny SR, Ministerstvom zdravotníctva SR, Ministerstvom životného prostredia SR, Ministerstvom pôdohospodárstva SR, Ministerstvom hospodárstva SR), ale i so zástupcami samosprávy (úradmi vyšších územných celkov, Združením miest a obcí Slovenska) a takisto so zástupcami mimovládneho sektora.

Horizontálna priorita Marginalizované rómske komunity bola pripravená ako súčasť dokumentu NSRR 2007-2013 v rámci medzirezortnej pracovnej skupiny NSRR, ktorého členmi boli kompetentní zástupcovia ústredných orgánov štátnej správy a samosprávy, ako aj mimovládnych organizácií na Slovensku.

V programovom období 2007- 2013 je aj naďalej potrebné zabezpečiť, aby subjekty, ktoré boli v procese prípravy NSRR partnermi pri koncipovaní HP MRK, predovšetkým z hľadiska tvorby zásad komplexného prístupu, boli zapojené aj do formulovania a plnenia jednotlivých opatrení súvisiacich s realizáciou cieľov horizontálnej priority Marginalizované rómske komunity na celonárodnej, ale najmä regionálnej a lokálnej úrovni vo forme odporúčaní.

Ako perspektívni partneri v uvedenom procese boli okrem uvedených subjektov identifikované nasledovné subjekty:

- a) jednotlivé samosprávne kraje ako predstavitelia regionálnej úrovne verejnej správy,
- b) Konfederácia odborových zväzov SR ako zástupca zamestnancov,
- c) Asociácia zamestnávateľských zväzov a združení SR ako zástupca zamestnávateľov a podnikateľského sektora,
- d) Republiková únia zamestnávateľov ako zástupca zamestnávateľov a podnikateľského sektora,
- e) Slovenská akadémia vied ako predstaviteľ vedeckej sféry,
- f) zástupcovia mimovládnych organizácií, ktorí budú určení prostredníctvom Rady vlády SR pre mimovládne neziskové organizácie.

Cieľom, ktorý má aktívne podporiť riešenie problematiky marginalizovaných rómskych komunít na občianskom princípe prostredníctvom štrukturálnych fondov Európskej únie v programovom období 2007- 2013 je konštruktívna diskusia s uvedenými subjektmi. OK HP MRK, ako súčasť Úradu splnomocnenkyne vlády Slovenskej republiky pre rómske komunity bude zabezpečovať obojstranný informačný tok, týkajúci sa aktuálnej situácie a výstupov tak z ústredných orgánov štátnej správy smerom k uvedeným subjektom, ako aj z uvedených subjektov smerom do ústredných orgánov štátnej správy. OK HP MRK bude tiež zabezpečovať priebeh diskusie po organizačnej a obsahovej stránke.

Pri realizácii horizontálnej priority Marginalizované rómske komunity je nevyhnutné viesť aktívny dialóg na všetkých úrovniach aj so sociálnymi partnermi a tretím sektorom.

Spolupráca na partnerskom princípe sa bude uskutočňovať priebežne a kontinuálne.

3.3.2 Zloženie a činnosť Pracovnej skupiny pre horizontálnu prioritu Marginalizované rómske komunity

Zloženie a činnosť pracovnej skupiny upravuje Štatút a rokovací poriadok pracovnej skupiny pre horizontálnu prioritu Marginalizované rómske komunity. Pracovná skupina má 20 členov, vrátane predsedu a troch podpredsedov. Členmi sú zástupcovia ústredných orgánov štátnej správy zabezpečujúcich proces prípravy a implementácie fondov EÚ, Úradu splnomocnenkyne vlády SR pre rómske komunity, predstavitelia regionálnej a miestnej samosprávy, mimovládnych organizácií, ktoré preukázateľne vyvíjajú svoju činnosť v prospech rómskych komunít.

Pracovná skupina pre horizontálnu prioritu Marginalizované rómske komunity nie je nástupcom Pracovnej komisie CSF pre rómske komunity, zriadenej v skrátenom programovom období 2004- 2006 pre monitorovanie opatrení zo zvýšenou mierou intervencie 80:20.

3.3.3 Zloženie a činnosť Medzirezortnej hodnotiacej a výberovej komisie lokálnych stratégií komplexného prístupu

Zloženie a činnosť Medzirezortnej hodnotiacej a výberovej komisie LSKxP upravuje jej štatút a rokovací poriadok. MHaVK LSKxP je orgán, ktorý na základe hodnotenia plnenia podmienok uvedených vo výzve ÚSVRK na predkladanie žiadostí o podporu LSKxP zabezpečuje hodnotenie a výber zaregistrovaných žiadostí v rámci príslušnej výzvy. MHaVK LSKxP má minimálne 7 členov. Zloženie MHaVK LSKxP je v súlade s Nariadením Rady ES č. 1083/2006 v zmysle zachovania princípu „partnerstva“. Jej členmi sú zástupcovia Riadiacich orgánov Operačných programov, ktorých sa vecne a kompetenčne v zmysle NSRR 2007- 2013 týka výzva na predkladanie žiadostí o podporu lokálnych stratégií komplexného prístupu, ÚSVRK a externých odborníkov.

3.3.4 Zloženie a činnosť Monitorovacej skupiny komplexného prístupu

Zloženie a činnosť Monitorovacej skupiny komplexného prístupu je upravená jej štatútom a rokovacím poriadkom. MS KxP má poradnú funkciu voči podpredsedovi vlády SR pre vedomostnú spoločnosť, európske záležitosti, ľudské práva a menšiny a ÚSVRK a RO. MS KxP má kontrolnú a poradnú funkciu voči prijímateľovi podpory schválenej lokálnej stratégie komplexného prístupu. Skupina má 20 členov a sú nimi zástupcovia jednotlivých riadiacich orgánov, ÚSVRK, centrálného koordinačného orgánu, certifikačného orgánu, akademických inštitúcií, lokálnych a regionálnych samospráv, MVO, relevantných záujmových združení a iných relevantných sociálno-ekonomických partnerov.

4. Implementácia horizontálnej priority Marginalizované rómske komunity

Naplnenie cieľov HP MRK bude v operačných programoch technicky zabezpečované najmä prostredníctvom:

1. jasnej identifikácie projektov zameraných na MRK,
2. účasti ÚSVRK v procese hodnotenia projektov zameraných na MRK, a to jednak vytvorením adekvátneho počtu ukazovateľov do elektronického systému hodnotenia v prípade, že RO bude využívať takýto systém hodnotenia projektov, alebo účasťou zástupcov ÚSVRK ako ústrednej štátnej správy v podmienkach Slovenskej republiky, vykonávajúceho odborné poradenstvo pre vládu SR v otázkach riešenia problematiky rómskej národnostnej menšiny a marginalizovaných rómskych komunít, v procese odborného hodnotenia projektov/ žiadostí o NFP z hľadiska posúdenia skutočnej relevancie projektu k riešeniu problematiky MRK (v prípade, ak žiadateľ v žiadosti o NFP indikuje, že ním predložený projekt bude mať očakávaný pozitívny účinok na riešenie problematiky MRK a žiadateľ zdokladuje rezidenčnú existenciu MRK v katastri obce). Zástupcovia ÚSVRK sa zúčastnia na procese hodnotenia projektov na základe písomnej žiadosti RO. bodového zvýhodnenia projektov, ktoré budú ÚSVRK posúdené ako projekty s výrazným dopadom na MRK; zvýhodnenie sa uskutočňuje prostredníctvom hodnotiacich a výberových kritérií, ktoré schválil Monitorovací výbor príslušného operačného programu
účasť ÚSVRK pri vecnej kontrole projektov zameraných na MRK vo fáze ich implementácie.

4.1 Dopytovo orientované projekty- realizácia individuálnych projektov s očakávaným dopadom na MRK

Realizácia individuálnych projektov majúcich dopad na HP MRK bude prebiehať nasledovne:

- a) v príslušnej časti žiadosti o nenávratný finančný príspevok (ďalej žiadosť o NFP) žiadateľ jasne identifikuje, že projekt je zameraný na MRK,

- b) RO v súčinnosti s ÚSVRK vypracuje hodnotiace kritériá spolu s príslušnými váhami, ktoré budú vychádzať z overiteľných informácií,
- c) skutočný dopad projektov na HP MRK, ktoré žiadateľ takto označil, bude posúdený v procese hodnotenia. Zástupcovia ÚSVRK sa zúčastnia na procese hodnotenia projektov na základe písomnej žiadosti RO.
- d) V prípade projektov predkladaných v rámci ROP bude tento postup procedurálne modifikovaný,
- e) projekty, ktoré ÚSVRK posúdi ako projekty s výrazným pozitívnym účinkom na MRK, sú bodovo zvýhodnené. Zvýhodnenie sa uskutočňuje prostredníctvom hodnotiacich a výberových kritérií, ktoré schválil Monitorovací výbor príslušného operačného programu.

V rámci ostatných OP príslušných ku komplexnému prístupu budú pripravované odborné posudky k projektom v kontexte, ako to bolo realizované v programovom období 2004- 2006 v zmysle Uzn.vlády SR č.313/2005.

4.2 Komplexný prístup- lokálne stratégie komplexného prístupu

Cieľom komplexného prístupu je celkové riešenie rómskych osídlení formou kombinácie a koncentrácie rôznych oblastí činností jednotlivých čiastkových projektov.

Oblasti činnosti, spadajúce pod komplexný prístup (pod lokálnymi stratégiami komplexného prístupu):

- a) infraštruktúra a bývanie,
- b) rekvalifikácia a zvyšovanie zamestnanosti a zamestnateľnosti,
- c) podpora vzdelávania,
- d) podpora podnikania,
- e) komunitná sociálna práca,
- f) podpora zdravého životného štýlu jednotlivcov,
- g) odbúravanie vzájomných predsudkov majority a minority,
- h) zlepšenie infraštruktúry zdravotníckych zariadení s cieľom zvýšiť kvalitu, efektívnosť a dostupnosť ZS s dôrazom na špecifické druhy ochorení, zvýšenie kvality infraštruktúry ambulancií v MRK na včasné zachytenie rizikových faktorov špecifických ochorení, ktoré majú najväčší podiel na úmrtnosti obyvateľstva.

S cieľom zabezpečiť efektívnu realizáciu komplexného prístupu budú realizované výzvy na predkladanie žiadostí o podporu projektov v rámci komplexného prístupu.

Projektové zámery, spracované prijímateľom podpory LSKxP do projektov a následne uplatnené prostredníctvom žiadostí o NFP cez jednotlivé operačné programy v rámci komplexného prístupu budú financované z indikatívnej alokácie pre financovanie projektov v rámci komplexného prístupu.

Prijímateľmi podpory lokálnym stratégiám komplexného prístupu LSKxP sú obce s vysokou koncentráciou marginalizovaných rómskych komunit (viď Sociografické mapovanie rómskych osídlení na Slovensku, Atlas rómskych osídlení na Slovensku, rok 2004), ktoré nesú znaky sociálneho vylúčenia zo života obce a majú obmedzený prístup k verejným službám, ale i obce, ktoré poskytnú vyhlásenie o trvalej prítomnosti MRK v katastrálnom území obce.

Žiadateľom o podporu lokálnej stratégie komplexného prístupu môže byť obec, alebo združenie obcí, ktorá/ktoré okrem už uvedeného deklaruje spoluprácu s lokálnym partnerstvom sociálnej inklúzie (LPSI).

Ďalšia podrobná špecifikácia bude predmetom zverejnenej **Výzvy na podávanie žiadostí o podporu LSKxP**, pričom jednou z podmienok získania podpory LSKxP bude prehlásenie obce, že partnerom obce ako žiadateľa bude aj MVO a to ako pri realizácii LSKxP tak, aj pri jej jednotlivých projektoch, ktoré budú následne podávané v zmysle výziev zverejňovaných RO, ak to podmienky jednotlivých operačných programov a súvisiacich výziev dovoľujú.

Výrazná časť aktivít jednotlivých projektov predkladaných v rámci komplexného prístupu je zameraná iba na Rómov, menšia časť i na ostatných obyvateľov. Projekty obsahujú i realizáciu aktivít určených pre obe skupiny obyvateľov obce, eventuálne združenia obcí/ mikroregiónu, ktoré sa zameriavajú na odbúravanie vzájomných predsudkov. Komplexný prístup a v zmysle jeho špecifikácie lokálna stratégia komplexného prístupu (vrátane príslušných projektových zámerov) nebude podporovať postupy vedúce k akejkoľvek segregácii marginalizovaných rómskych komunit, resp. postupy a aktivity, ktoré nepreukážu transparentné smerovanie k sociálnej inklúzii MRK v príslušnom sídle/ mesto, obec, združenie obcí/ mikroregión, lokalita).

Európska komisia (Európsky sociálny fond a Európsky fond regionálneho rozvoja) umožní podporu len tým projektom, ktoré budú integrovať rómsku národnostnú menšinu do slovenskej spoločnosti.

Cieľovou skupinou sú obyvatelia rómskych osídlení, osád.

Komplexný prístup – napĺňanie horizontálnej priority Marginalizované rómske komunity bude **realizovaný prostredníctvom**:

- a) identifikácie projektov na základe schválenej LSKxP,
- b) výzvy na predkladanie projektov realizovaných v rámci komplexného prístupu v rámci vybraného opatrenia,
- c) indikatívnej alokácie vo vybranom opatrení, určenej na implementáciu tzv. komplexných projektov/ LSKxP, podaných v rámci súboru projektov už zhodnotených Medzirezortnou hodnotiacou a výberovou komisiou LSKxP s pozitívnym výsledkom,
- d) účasti ÚSVRK v procese odborného hodnotenia projektov/ žiadostí o NFP, predkladaných v rámci komplexného prístupu a výbere ostatných (nie projektov/ žiadostí o NFP zo schválených LSKxP) dopytovo-orientovaných projektov predložených v rámci jednotlivých opatrení zo šiestich relevantných OP. Zástupcovia ÚSVRK sa zúčastnia na procese hodnotenia projektov na základe písomnej žiadosti RO.
- e) Zároveň, ÚSVRK v spolupráci s RO vypracuje hodnotiace kritériá, spolu s príslušnými váhami.
- f) účasti ÚSVRK pri overovaní na mieste a realizácie špeciálneho monitorovania, zameraného na celkové plnenie schválených LSKxP. RO oslovuje ÚSVRK v dostatočnom časovom predstihu pred vykonaním overenia na mieste, aby bolo možné zabezpečiť účasť ÚSVRK ako člena kontrolnej skupiny na overovaní na mieste.

V záujme zabezpečenia transparentnosti realizácie lokálnych stratégií komplexného prístupu ako ťažiskového nástroja štrukturálnej politiky Európskej únie vo vzťahu k riešeniu sociálnej inklúzie rómskych komunít (Európska sieť sociálnej inklúzie rómskych komunít, konštituovaná 01.2008, Madrid, pod gesciou Európskej komisie, a Doporučenia Rady Európy, 02.2008) a súvisiaceho zabezpečenia dostatku disponibilných finančných prostriedkov na tento viazaný účel vyčlenených v rámci NSRR 2007-2013 pre sedem operačných programov v celkovej hodnote 200 mil EUR bude na základe uvedeného, ako i v zmysle požiadavky EK, a opakovanej písomnej výzvy komisárky p. D. Hübnerovej a komisára p.V. Špidlu adresovaný vláde SR (02.2008), aby splnila svoj záväzok daný Európskej únii v NSRR, uzatvorená záväzná zmluva o spolupráci medzi ÚSVRK, ako koordinátorom HP MRK a príslušnými riadiacimi orgánmi, ktorej predmetom budú horeuvedené špecifikované požiadavky, t.j. hlavne vyčlenenie indikatívnej alokácie a účasť ÚSVRK v procese odborného hodnotenia projektov.

4.2.1 Postup implementácie komplexného prístupu

Postup pri implementácii komplexného prístupu je nasledovný:

- a) predkladanie LSKxP obcou, príp. združením obcí,
- b) vyhodnotenie a schvaľovanie LSKxP,
- c) príprava projektov v rámci schválených LSKxP,
- d) schválenie a implementácia projektov v rámci operačných programov,
- e) priebežné monitorovanie a hodnotenie napĺňania cieľov LSKxP prostredníctvom jednotlivých projektov,
- f) vyhodnotenie prínosu komplexného prístupu k napĺňaniu cieľa horizontálnej priority.

4.2.1.1 Príprava výzvy na podávanie žiadostí o podporu LSKxP

Úrad splnomocnenkyne vlády SR pre rómske komunity pripraví v spolupráci s RO výzvu na podávanie žiadostí o podporu Lokálnej stratégie komplexného prístupu (LSKxP).

4.2.1.2 Výzva- zverejnenie výzvy na podávanie žiadostí o podporu LSKxP

Výzva bude priebežná a bude zverejňovaná raz ročne a to v prvej polovici februára (od roku 2009 počnúc; v roku 2008 v priebehu mesiaca máj). Podávanie žiadostí bude každoročne administratívne uzatvárané k 20. decembru jednotlivého roka.

ÚSVRK zverejní výzvu na podávanie žiadostí o podporu LSKxP pre potenciálnych prijímateľov podpory pre LSKxP. Výzva bude zverejnená na webovej stránke ÚSVRK. Informácia o zverejnení výzvy bude medializovaná vo verejnoprávnych médiách.,

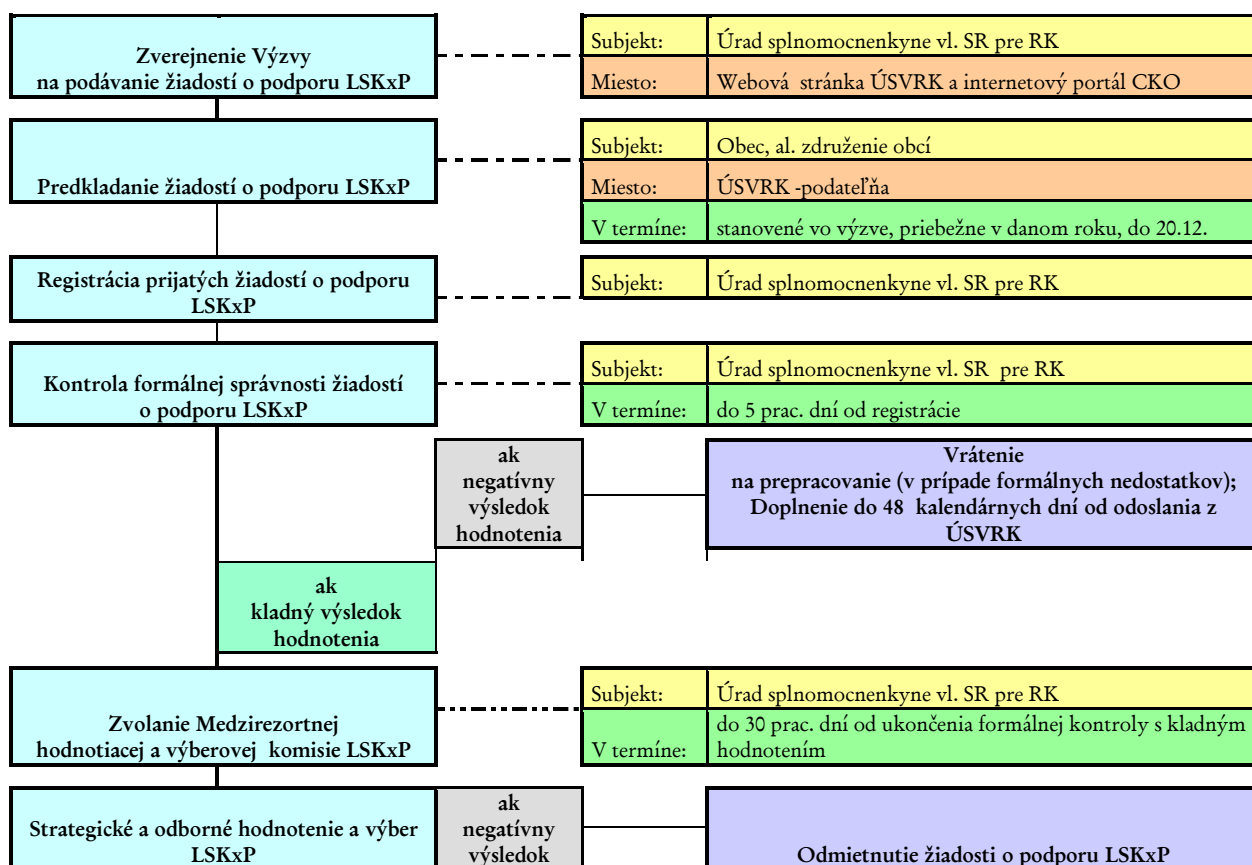
- formálna a obsahová prezentácia výzvy – logo EU, vyhlasovateľ výzvy, názov výzvy,
- taxatívne vymenovanie priorít s príslušnými prioritnými oblasťami, ktoré má LSKxP naplniť; základné informácie – obsah cieľov a oprávnených aktivít v rámci prioritných oblastí, na ktoré sa výzva vzťahuje,
- kritériá oprávnenosti – budú v nich taxatívne vymenované a rozpísané príslušné kategórie oprávnenosti akými sú: oprávnenosť žiadateľa o podporu LSKxP, eventuálne projektových zámernov; aktivity; žiadatelia; partneri; oblasti; náklady (spolu s príkladmi eventúálnych oprávnených nákladov, resp. typu podpory); financovanie (podiel financovania a pod.); dĺžka trvania LSKxP a vzor časového harmonogramu realizácie LSKxP,
- formálne kritériá - formulár žiadosti (obsahuje zoznam povinných a nepovinných príloh, zoznam inštitúcií, na ktoré sa môže žiadateľ v prípade potreby o pomoc pri vypracovávaní lokálnej stratégie komplexného prístupu obrátiť); hlavné podmienky poskytnutia podpory (zadefinovaná skupina oprávnená na žiadanie o podporu LSKxP, - mechanizmus poskytovania podpory (popis predkladania a schvaľovania žiadosti, spôsob predkladania žiadosti – termín podania, formulár žiadosti, korešpondenčná adresa, obsah dokumentácie žiadosti, spôsob predkladania originálu žiadosti, kópia žiadosti, miesto predkladania žiadosti),
- mechanizmus kontroly, hodnotenia a výberu projektov (hodnotiace kritériá – formálne hodnotenie, hodnotenie oprávnenosti, odborné hodnotenie),
- kontaktné informácie na vypisovateľa výzvy, kde budú v prípade potreby poskytnuté bližšie informácie k výzve.

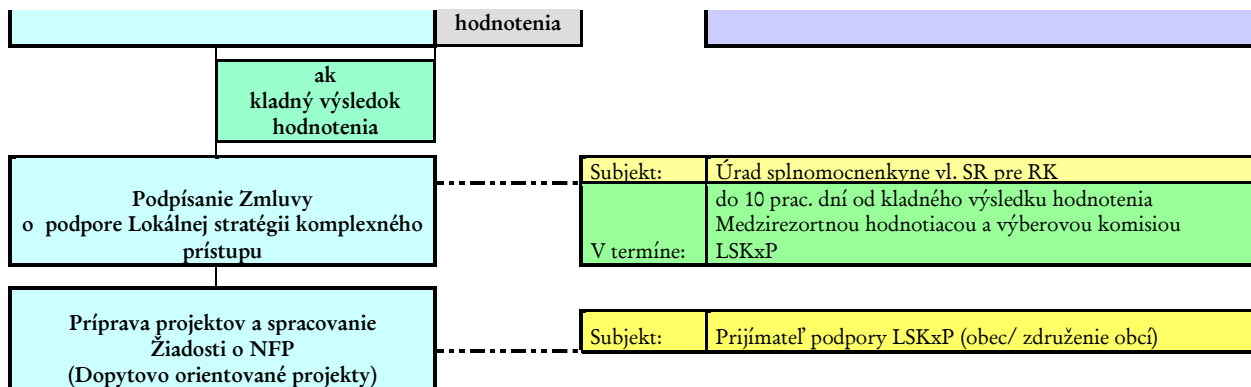
4.2.1.3 Predloženie projektu- Lokálnej stratégie komplexného prístupu/žiadostí o podporu LSKxP žiadateľom, t.j. obcou, resp. združením obcí, na Úrad splnomocnenkyne vlády SR pre rómske komunity

Prijímateľom žiadostí o podporu LSKxP bude ÚSVRK, ktorý skontroluje kompletnosť žiadosti a prostredníctvom ním zriadenej Medzirezortnej hodnotiacej a výberovej komisie LSKxP posúdi mieru splnenia stanovených podmienok komplexnosti predloženej LSKxP (dopad na marginalizované rómske komunity, prepojenosť aktivít, udržateľnosť aktivít, predpoklad dosiahnutia synergického efektu kombinovaného použitia finančných prostriedkov z hľadiska dosiahnutia sociálnej inklúzie).

Schéma č.1 Postupnosť krokov od zverejnenia výzvy na podávanie žiadostí o podporu LSKxP po implementáciu schválenej LSKxP

Zverejnenie výzvy na podávanie žiadostí o podporu LSKxP a predkladanie žiadostí o podporu LSKxP

4.2.1.4 Registrácia projektu/ Lokálnej stratégie komplexného prístupu

Formálne náležitosti žiadosti o podporu sú splnené ak:

- obálka žiadosti o podporu LSKxP vyhovuje požiadavkám uvedeným vo výzve,
- obálka obsahuje originál žiadosti a všetkých príloh a kópie žiadosti a jej príloh v stanovenom počte v súlade s výzvou,
- žadateľ vyplnil schválený a zverejnený formulár žiadosti o podporu LSKxP,
- všetky relevantné časti žiadosti sú vyplnené,
- žadateľ doložil všetky prílohy v súlade s požiadavkami uvedenými vo výzve,
- sa posúdením predloženej žiadosti o podporu LSKxP potvrdí súlad s uvedenými formálnymi náležitosťami.

V prípade, ak žiadateľ nespĺni všetky formálne náležitosti žiadosti o podporu LSKxP bude požiadaný o doplnenie chýbajúcich údajov, resp. príloh do termínu stanoveného ÚSVRK (48 kalendárnych dní).

4.3 Hodnotenie, výber a schvaľovanie predložených LSKxP

4.3.1 Hodnotenie strategickej a odbornej stránky lokálnej stratégie komplexného prístupu

ÚSVRK predsedá Medzirezortnej hodnotiacej a výberovej komisii LSKxP, ktorá bude pozostávať zo zástupcov Riadiacich orgánov šiestich operačných programov, ÚSVRK, Úradov VÚC, zástupcov samosprávy a mimovládnych organizácií. Sekretariát tejto komisie bude konštituovaný na ÚSVRK a činnosti sekretariátu tejto komisie budú zabezpečované takisto na ÚSVRK.

Medzirezortná hodnotiacia a výberová komisia lokálnych stratégií komplexného prístupu predložené žiadosti o podporu LSKxP odsúhlasí alebo zamietne;

Výsledkom hodnotenia Medzirezortnej hodnotiacej a výberovej komisie LSKxP bude záväzné stanovisko o schválení LSKxP, ktoré bude tvoriť povinnú prílohu projektov predkladaných následne podľa zverejnených výziev na príslušné riadiace orgány a bude pre RO záväzné. Výberová komisia vyberie a schváli žiadosti o NFP, ktoré splnili podmienky odborného hodnotenia a tvoria súčasť schválených lokálnych stratégií komplexného prístupu, t.j. RO je povinný definovať uvedenú skutočnosť ako výberové kritérium (bod č.85, strana 39, Systém R-ŠF a KF). Tým sa zabezpečí realizácia komplexného prístupu tak, ako ho definuje NSRR, t.j. systémovým riešením problémov MRK. Tak musí žiadateľ o NFP splniť všetky predpísané podmienky stanovené jednotlivými RO v príslušnej výzve. (väzba na bod a, v kap. 4.3.1 tohto materiálu)

- Prijímateľ s podporou LSKxP zo strany Úradu splnomocnenkyne vlády SR pre rómske komunity predloží jednotlivé projektové zámery dopracované do projektov a následne žiadostí o NFP v rámci zverejnených výziev príslušného OP (ROP, OP ŽP, OP KaHR, OP V, OP ZaSI a OP Zdravotníctvo). ÚSVRK prostredníctvom podpory, poskytovanej prijímateľom schválených LSKxP (t.j. vo výzve vyhlasovanej ÚSVRK na podporu LSKxP stanoví požiadavku dodržiavania časového rozpisu implementácie jednotlivých LSKxP tak, aby žiadateľ/prijímateľ podpory LSKxP podával žiadosti o NFP v stanovených časových intervaloch a postupnosti (väzba na minimum komplexnosti a predpísané poradie implementácie projektov pod komplexným prístupom)) zabezpečí optimalizáciu manažmentu predkladania žiadostí o NFP v súlade

s časovým harmonogramom vyhlasovania výziev uverejnenom na internetovom portáli CKO a na internetovej stránke RO.

- c) Schvaľovanie žiadosti o NFP /projekt/žiadosť o NFP, ktorý vzíde zo schválenej LSKxP, bude hodnotený podľa schválených hodnotiacich kritérií príslušným RO. Výberová komisia vyberie a schváli žiadosť o NFP, ktoré splnili podmienky odborného hodnotenia a tvoria súčasť schválených lokálnych stratégií komplexného prístupu, t.j. RO je povinný definovať uvedenú skutočnosť ako výberové kritérium (bod č.85, strana 39, Systém R-ŠF a KF).
- d) Podpis zmluvy o poskytnutí NFP. RO podpisuje zmluvy o poskytnutí NFP so žiadateľom na základe rozhodnutia hodnotiacej a výberovej komisie, pričom v tejto zmluve zohľadňuje podmienky realizácie daného projektu definovaného v stanovisku Medzirezortnej hodnotiacej a výberovej komisie LSKxP, ktorým schvaľuje danú LSKxP.

4.3.2 Zmluvný vzťah o podpore Lokálnej stratégie komplexného prístupu so žiadateľom

Zmluvou sa rozumie dvojstranný právny akt, ktorý zakladá záväzkový vzťah medzi zmluvnými stranami, ktorými sú ÚSVRK ako poskytovateľ podpory pre schválenú lokálnu stratégiu komplexného prístupu a prijímateľ podpory LSKxP.

Po rozhodnutí o schválení lokálnej stratégie KxP ÚSVRK zabezpečí vypracovanie a podpísanie zmluvy o poskytnutí podpory a podmienkach plnenia realizácie zmluvy s prijímateľom podpory.

Zmluvy tohto typu sa riadia platnými nariadeniami ES a legislatívou SR vzťahujúcou sa na činnosť subjektov zapojených do procesu riadenia pomoci zo ŠF a KF v Slovenskej republike a zmluvami vymedzujúcimi pôsobnosť a právomoci týchto subjektov navzájom.

V prípade kladného výsledku posúdenia LSKxP v Medzirezortnej hodnotiacej a výberovej komisii LSKxP, ÚSVRK poskytne oprávnenému žiadateľovi technickú podporu prostredníctvom poradensko- konzultačných činností svojho zamestnanca- regionálneho projektového konzultanta pre štrukturálne fondy ES v rozsahu úplného projektového cyklu na obdobie celého trvania realizácie LSKxP na základe zmluvy medzi prijímateľom podpory LSKxP a Úradom splnomocnenkyne vlády SR pre rómske komunity, ako koordinátorom HP MRK z NSRR.

Takto definovaná podpora, poskytovaná schválenej lokálnej stratégii komplexného prístupu je súčasťou technickej pomoci poskytovanej Úradu splnomocnenkyne vlády Slovenskej republiky pre rómske komunity na činnosť Odboru koordinácie HP MRK (t.j. konkrétne v podobe riadnej pracovnej činnosti projektových konzultantov/ projektových manažérov OK HP MRK alokovaných v území Slovenskej republiky na úrovni NUTS 2).

Regionálni projektoví konzultanti pre štrukturálne fondy ES, zamestnanci Úradu splnomocnenkyne vlády SR pre rómske komunity- Odboru koordinácie HP MRK spĺňajú náročné kvalifikačné predpoklady, dokázateľnú odbornú prax v trvaní aspoň troch rokov v oblasti tvorby a manažmentu projektov financovaných zo štrukturálnych fondov ES, pričom táto prax musí byť zdokladovaná ako z ERDF, tak zároveň aj z ESF.

4.4 Monitorovanie implementácie horizontálnej priority Marginalizované rómske komunity – rozsah a postup

Zástupca ÚSVRK sa bude zúčastňovať zasadnutí monitorovacích výborov operačných programov identifikovaných Úradom splnomocnenkyne vlády SR pre rómske komunity ako vecne príslušných pre riešenie HP MRK ako ich riadny člen.

ÚSVRK prostredníctvom zasadnutí Monitorovacej skupiny KxP, **sledovaním napĺňania ukazovateľov, vypracovávaním podkladov a správ za HP MRK zabezpečuje, aby HP MRK bola efektívne riadená a implementovaná** vo vzťahu ku všetkým operačným programom, ich prioritným osiam a monitoruje a hodnotí napĺňanie cieľov HP MRK aj na úrovni NSRR.

Monitorovacia skupina KxP prispieva ku koordinácii jednotlivých riadiacich orgánov operačných programov pri implementácii HP MRK. Koordinácia spočíva v tom, že na základe **výsledkov špeciálneho monitorovania** HP MRK, ÚSVRK odporučí/navrhne jednotlivým RO **zefektívnenie implementácie HP MRK** v rámci svojho OP.

ÚSVRK bude spolupracovať s RO a CKO pri vypracovaní priebežných, výročných a záverečných správ OP a NSRR, kde zabezpečí, tam kde je to vhodné, vypracovanie častí, ktoré sa týkajú HP MRK.

Procesu monitorovania a hodnotenia sa aktívne zúčastňuje :

- prijímateľ podpory LSKxP,
- ÚSVRK ako koordinátor HP MRK,
- Monitorovacia skupina KxP,
- RO pre relevantné OP,

- Centrálny koordinačný orgán - úlohy CKO sú deklarované v Systéme riadenia ŠF a KF na programové obdobie 2007-2013 platnej verzii 2.0 (od 21. januára 2008) na základe uznesenia vlády SR č. 833 zo dňa 8. októbra 2006

Úlohy Úradu splnomocnenkyne vlády SR pre rómske komunity ako koordinátora HP MRK v procese monitorovania HP MRK

Úlohy ÚSVRK ako koordinátora HPMRK vyplývajú z NSRR na programové obdobie 2007-2013 (strana 119 kapitola 5.3.3 Koordinácia Horizontálnych priorít, časť A. Marginalizované rómske komunity, odstavce 1). ÚSVRK v tomto zmysle plní nasledovné úlohy:

- Spolupracuje s relevantnými RO pre OP v oblasti monitorovania napĺňania cieľov z hľadiska realizácie HP MRK (špeciálneho monitorovania) a čerpania indikatívnych finančných alokácií,
- Spolupracuje s CKO pri napĺňaní cieľov prostredníctvom vyhodnocovania projektov a napĺňania stanovených ukazovateľov. Systém indikátorov pre realizáciu NSRR má pre monitorovanie HP MRK relevantné indikátory, ktoré boli identifikované ÚSVRK a príslušným RO realizujúcim opatrenia v prospech MRK,
- Pravidelne vyhodnocuje plnenie zmlúv o poskytnutí podpory LSKxP,
- Spracováva predložené monitorovacie správy a porovnáva ich hodnoty za príslušné monitorovacie obdobie,
- Zabezpečuje špeciálne monitorovanie a hodnotenia zamerané na celkové plnenie schválených lokálnych stratégií KxP (LSKxP),
- Zúčastňuje sa monitorovacích návštev realizovaných projektov spolu s manažermi pre monitorovanie príslušného operačného programu. Monitoruje realizáciu komplexného prístupu priamo na mieste a identifikuje problémy počas realizácie, komunikuje a spolupracuje s riadiacimi orgánmi príslušných, šiestich OP a informuje Monitorovaciu skupinu KxP,
- Pripravuje podklady pre činnosť Monitorovacej skupiny komplexného prístupu,
- Koordinuje činnosť Monitorovacej skupiny KxP,
- Spolupracuje pri špeciálnom monitorovaní a hodnotení dopadu ŠF na MRK v období 2007-2013 spolu s Pracovnou skupinou pre MRK,
- Prostredníctvom agregovaných údajov z výročných a záverečnej správy o vykonávaní OP pripravuje podklady do výročnej a záverečnej správy pre CKO ohľadom napĺňania cieľov HP MRK.

Úlohy RO v procese monitorovania HP MRK

RO zapojené do zabezpečovania LSKxP:

1. Zabezpečujú monitorovanie a kontrolu úspešných projektov predložených v rámci LSKxP,
2. Podľa potreby, minimálne však raz za polrok poskytujú ÚSVRK potrebné informácie a údaje potrebné pre výkon monitoringu a hodnotenia dopadu ŠF na MRK. *(pripomenka MŠ SR- RO OP V/17)*

Informácie pre koordinátora HP MRK predstavujú:

- **výročné správy, ktoré majú k dispozícii ako členovia Monitorovacích výborov pre jednotlivé operačné programy,**
- **prístup do ITMS,**
- **monitorovacie správy projektov, ktoré budú zasielať žiadatelia do ITMS.**

Základnými zdrojmi údajov pre monitorovanie HP MRK sú

- údaje poskytnuté prijímateľom v monitorovacej správe,
- údaje uložené v ITMS,
- údaje poskytnuté RO pre OP (6 OP).

Výsledky monitorovania HP MRK sú podkladom pre hodnotenie vykonávané

- príslušnými RO,
- koordinátorom HP MRK,
- MS KxP,
- Centrálnym koordinačným orgánom.

4.4.1 Monitorovanie

Implementácia HP MRK je odlišná od implementácie ostatných horizontálnych priorít v zmysle NSRR na programové obdobie 2007-2013 a táto skutočnosť je premietnutá aj do procesu monitorovania. S cieľom získať relevantný obraz o realizácii nástrojov, ktorými sa HP MRK implementuje, je aj proces monitorovania prispôsobený tomuto osobitnému charakteru.

Monitorovanie v zmysle uvedeného teda prebieha v troch rovinách:

1. **monitorovanie individuálnych projektov** (dopytovo-orientovaných),
2. **monitorovanie schválených LSKxP** – špeciálne monitorovanie,
3. **monitorovanie HP MRK**.

4.4.1.1 Monitorovanie individuálnych projektov (dopytovo-orientované projekty)

Prebieha v režime upravenom Systémom riadenia ŠF a KF na programové obdobie 2007-2013, kapitola 5.1.1 Monitorovanie, strana 56 a nasledujúce.

Údaje z monitorovacích správ dopytovo-orientovaných projektov, kde bola identifikovaná HP MRK sú agregované RO pre OP a následne prostredníctvom výročných správ zasielané na CKO a zároveň identifikované prostredníctvom ITMS. Agregované údaje sú poskytované aj Úradu splnomocnenkyne vlády SR pre rómske komunity.

ÚSVRK vykonáva monitorovanie projektov zameraných na MRK na vzorke definovanej RO/SORO.

4.4.1.2 Monitorovanie schválených LSKxP

ÚSVRK, ako koordinátor HP MRK je zapojený do monitorovania projektov, ktoré sú súčasťou schválených LSKxP tak, že RO vo výročnej správe za OP, ktorá je zasielaná aj koordinátorovi HP MRK, agreguje údaje z príslušných monitorovacích správ projektov, ÚSVRK má zároveň prístup do ITMS, do ktorého sú údaje z monitorovania projektov priebežne zadávané. ÚSVRK, v prípade akéhokoľvek ohrozenia stanoveného postupu implementácie LSKxP podľa zmluvy s prijímateľom podpory lokálnej stratégie komplexného prístupu vykonáva monitorovanie projektov po dohode s RO a za jeho účasti.

Predmetom monitorovania schválených LSKxP je priebežné napĺňanie projektových zámerov prostredníctvom napĺňania indikátorov jednotlivých projektov. Tento proces sa nazýva aj špeciálne monitorovanie.

Monitorovanie schválených LSKxP sa uskutočňuje na základe odovzdávania informácií medzi jednotlivými úrovňami implementácie OP v elektronickej a tlačenej forme prostredníctvom formulárov v zmysle Systému riadenia ŠF a KF a Systému finančného riadenia.

Za zber a spracovanie údajov pre ukazovatele komplexného prístupu je zodpovedný Úrad splnomocnenkyne vlády SR pre rómske komunity, Odbor koordinácie HP MRK.

Prijímatelia, ktorí realizujú schválenú LSKxP uskutočňujú monitorovanie prostredníctvom **monitorovacích správ jednotlivých schválených a implementovaných projektov** v rámci LSKxP ako projektových zámerov a následne predložených formou žiadosti o NFP a **monitorovacej správy LSKxP**.

Monitorovacia správa LSKxP monitoruje priebežné napĺňanie cieľov lokálnych stratégií komplexného prístupu (formou špeciálneho monitorovania) prostredníctvom jednotlivých projektov. ÚSVRK koordinuje postup s jednotlivými RO prostredníctvom pravidelných zasadnutí Monitorovacej skupiny KxP, kde sú zástupcovia šiestich OP, prípadne prizvaní experti za oblasť bývania, zamestnanosti, vzdelávania a pod.

Súhrnná monitorovacia správa slúži ako podklad na vyhodnotenie prínosu komplexných projektov k napĺňaniu cieľa horizontálnej priority deklarovaného v rámci NSRR.

V súvislosti s realizáciou a plnením úloh vyplývajúcich z poverenia podpredsedom vlády SR pre vedomostnú spoločnosť, európske záležitosti, ľudské práva a menšiny súvisiacich s realizáciou komplexného prístupu ÚSVRK pravidelne informuje o koordinácii HP MRK podpredsedu vlády SR pre vedomostnú spoločnosť, európske záležitosti, ľudské práva a menšiny, ktorý má politickú zodpovednosť za realizáciu HP MRK a Centrálny koordinačný orgán.

Monitorovacia skupina komplexného prístupu (ďalej MS KxP)

- Monitorovanie zabezpečovania a realizácie HP MRK, rovnako ako monitorovanie realizácie LSKxP bude zabezpečované Monitorovacou skupinou komplexného prístupu. MS KxP dohliada na správnosť realizácie schválených LSKxP,
- Monitorovacia skupina komplexného prístupu je nezávislá platforma existujúca pri ÚSVRK, ktorá vykonáva špeciálne monitorovanie,
- Členmi MS KxP sú zástupcovia riadiacich orgánov šiestich OP (ROP, OP ZaSI, OP V, O ŽP, OP KaHR, O PZ), akademických inštitúcií, samospráv, relevantných riadiacich a sprostredkovateľských orgánov a mimovládnych organizácií,
- Členov monitorovacej skupiny KxP navrhuje relevantný RO pre OP a menuje ho splnomocnenkyňa vlády SR pre rómske komunity. Zasadnutí MS KxP sa zúčastňuje aj zástupca CKO. Zasadnutí MS KxP sa môže zúčastňovať aj zástupca EK,
- Zasadnutia MS KxP uskutočňujú v pravidelných intervaloch, minimálne raz za polrok, alebo podľa potreby. MS KxP má svoj štatút a rokovací poriadok,

- Predmetom činnosti MS KxP je monitorovanie, čiže činnosti, ktoré sa zaoberajú zberom, triedením, agregovaním, ukladáním údajov/ukazovateľov projektov implementovaných prostredníctvom LSKxP a ich analyzovaním,
- MS KxP posudzuje vhodnosť nastavenia kritérií z hľadiska plnenia relevantných cieľov v prospech MRK a ich komplexného synergického efektu. Vykonáva dôsledné a pravidelné sledovanie cieľov/ monitoruje pokrok. Zároveň sa zaoberá hodnotením, t.j. skúmaním preukázateľného prínosu z realizácie programov /prioritých osí a ich zosúladovaním s cieľmi. Dáva odporúčacie stanovisko na zvýšenie efektívnosti (čiže maximalizáciu pomeru medzi finančným vstupom a dosiahnutým výstupom a dopadom projektu) súvisiacej s implementáciou HP MRK,
- MS KxP prerokúva podklady k výročnej/ záverečnej/ strategickej správe, ktorá sa bude zasielať na CKO,
- Za účelom objasnenia/ zvýšenia účinnosti implementovaných prostriedkov MSKxP prizýva k rokovaniam odborníkov z oblasti vzdelávania, zamestnanosti, zdravia, regionálneho rozvoja, výstavby,
- MS KxP má voči RO (SORO) a ÚSVRK poradnú funkciu. Voči prijímateľovi podpory má kontrolnú a poradnú funkciu,
- MS KxP o svojich zisteniach informuje OK HP MRK. OK HP MRK následne prostredníctvom písomnej správy informuje v danej veci splnomocnenkyňu vlády SR pre rómske komunity a následne i podpredsedu vlády SR pre vedomostnú spoločnosť, európske záležitosti, ľudské práva a menšiny,
- MS KxP o svojich zisteniach informuje prijímateľa podpory (obec/združenie obcí a i.) a lokálne partnerstvo sociálnej inklúzie (LPSI), ktoré v partnerstve s prijímateľom podpory implementujú LSKxP a zároveň dáva návrhy na zlepšenie,
- Prijímateľ je **povinný rokovať** o návrhoch MS KxP s OK HP MRK, **zapracovať** ich do svojich aktivít a do svojho harmonogramu realizácie LSKxP. O uvedených zmenách podáva správy, najneskôr v intervale do 3 mesiacov formou monitorovacej správy LSKxP (prípadne sa uskutoční v období do troch mesiacov monitorovacia návšteva) a bude podaná správa Monitorovacej skupine KxP,
- MS KxP posudzuje ukazovatele pre špeciálne monitorovanie a v prípade potreby navrhuje ich rozšírenie.
- Prijímateľ podpory LSKxP je povinný, v zmysle Zmluvy o poskytnutí podpory LSKxP uzavretou medzi ním a Úradom splnomocnenkyne vlády SR pre rómske komunity predkladať ÚSVRK monitorovacie správy LSKxP. ÚSVRK zabezpečí vstupy pre činnosť MS KxP a to zberom údajov vo forme monitorovacích správ projektov implementujúcich LSKxP ako aj monitorovacích správ LSKxP. Ostatné úkony monitorovania vykonáva MS KxP v zmysle svojho Štatútu a rokovacieho poriadku.

4.4.1.3 Monitorovanie horizontálnej priority Marginalizované rómske komunity

V zmysle NSRR na programové obdobie 2007-2013, kapitola 5.3.3 Koordinácia horizontálnych priorít, strana 118 a nasledujúce je monitorovanie každej horizontálnej priority zabezpečené prostredníctvom **súboru ukazovateľov**, ktorý je súčasťou Národného systému ukazovateľov pre prioritné osi OP. Realizácia horizontálnych priorít bude osobitne monitorovaná vo výročných správach operačných programov v súlade s charakterom horizontálnych priorít definovaným v kapitole 4.3.5. (v spolupráci s gestormi HP) ako aj vo výročnej správe NSRR, ktorej súčasťou budú monitorovacie správy pripravené koordinátorom príslušnej horizontálnej priority aj s uvedením regionálneho priemetu realizovaných aktivít.

Riadiace orgány pre šesť vecne príslušných operačných programov pre riešenie HP MRK pripravia informáciu o príspevku plnenia operačného programu k horizontálnej prioritě MRK.

Riadiace orgány zabezpečia spracovanie informácií o príspevku realizácie operačného programu k HP MRK.

Relevantné RO zašlú návrhy výročných správ o vykonávaní operačného programu Odboru koordinácie HP MRK najneskôr do 4 mesiacov od posledného dňa hodnoteného roka.

4.4.2 Hodnotenie príspevku NSRR k plneniu cieľov horizontálnej priority

4.4.2.1. Hodnotenie pomoci

Proces hodnotenia sa vykonáva systematicky a priebežne v zmysle čl. 67 Nariadenia ES 1083/2006.

Základnými podkladmi pre prípravu hodnotenia sú všetky správy ohľadne HP, ktoré vypracoval OK HP MRK.

Vzhľadom na špecifické postavenie OK HP MRK ako koordinátora horizontálnych priorít, každý zamestnanec OK HP MRK - zodpovedá za monitorovanie a hodnotenie HP v rámci operačného programu, ktorý mu bol pridelený. Pri hodnotení HP bude zabezpečená spolupráca s externými hodnotiteľmi, nezávislými odborníkmi, prípadne zástupcami ďalších orgánov, s ktorými bude mať oblasť hodnotenia súvislosť.

Úlohy koordinátorov HP v rámci hodnotenia:

- a) vypracovanie evaluačného plánu na r. 2007-2013, jeho aktualizácia, realizácia a vyhodnocovanie,

- b) zabezpečuje priebežné hodnotenie HP a predloženie výsledkov hodnotení na jednotlivé monitorovacie výbory a Národný monitorovací výbor,
- c) postupuje v súlade s metodikou CKO v oblasti hodnotenia.

Výsledky hodnotenia sú podkladom pre rozhodnutia riadiacich orgánov a ich monitorovacích výborov pri riadení realizácie programov za účelom dosiahnuť žiaduci pokrok smerom k dosiahnutiu hlavných ekonomických, sociálnych a environmentálnych cieľov.

Hodnotenie na národnej úrovni (NSRR) bude zabezpečovať evaluačná jednotka CKO.

4.4.2.2 Plán hodnotení

Plán hodnotení pre HP bude obsahovať koordinačné opatrenia procesov priebežnej evaluácie (zriadenie internej evaluačnej jednotky, vzdelávacie programy pre hodnotiace kapacity, zvyšovanie profesionality v oblasti hodnotenia, prepojenie s plánom hodnotenia NSRR) a hodnotiace činnosti, časový harmonogram hodnotení, využitie výsledkov hodnotenia a ich zapracovanie do systému implementácie. Po prerokovaní v pracovnej skupine NSRR pre hodnotenie a schválení Monitorovacím výborom NSRR sa stane evaluačný plán pre HP súčasťou Národného evaluačného plánu.

Plán hodnotenia obsahuje dve hlavné časti:

- **Koordinácia**

Plány hodnotenia navrhnu a vysvetlia celkovú koordináciu štruktúry procesu priebežného hodnotenia týkajúcu sa dostupných a potrebných údajov (ITMS a iné zdroje), personálne zabezpečenie zo strany OK HP MRK, mechanizmus možných revízií plánu hodnotenia. V prípade, že je to relevantné, môže informácia o koordinácii obsahovať aj plán odbornej prípravy personálu OK HP MRK v oblasti monitorovania a hodnotenia.

Plány vypracované na národnej úrovni a možné línie a doplnkovosť s plánmi hodnotenia súvisiacich Operačných programov majú byť previazané.

- **Špecifické hodnotiace aktivity**

Táto časť pokrýva nasledovné položky:

1. Indikatívny zoznam jednotlivých hodnotení vykonaných počas programového obdobia
2. Rámec každého vykonaného hodnotenia, napríklad:
 - hodnotenie napĺňania indikátorov
 - hodnotenie operačných programov z hľadiska HP
 - hodnotenie „oblastí možných rizík“ identifikovaných na základe predchádzajúcich skúsenosti v určitých opatreniach
3. Hlavné otázky pre hodnotenie
4. Možné využitie každého hodnotenia (publikovanie a dostupnosť hodnotiacich správ, prezentácia a distribúcia výsledkov, monitorovanie využitých odporúčaní)
5. Indikatívny časový harmonogram
6. Externé hodnotenie
7. Finančné zdroje plánované pre každé hodnotenie
8. Štruktúra riadenia (gestor za hodnotenie HP, pracovné skupiny, regionálni a lokálni partneri atď.)

5. Publicita a informovanosť

5.1 Informovanie verejnosti

V zmysle článku 69 všeobecného nariadenia č. 1083/2006/ES členský štát a riadiaci orgán zabezpečia publicitu, informovanie občanov a prijímateľov o spolufinancovaných programoch s cieľom zdôrazniť úlohu Spoločenstva a zabezpečiť transparentnosť pomoci z fondov.

OK HP MRK sa bude taktiež podieľať na zabezpečení informovania širokej verejnosti o HP MRK najmä:

- a) vypracovaním vlastného komunikačného plánu pre zabezpečenie všeobecnej informovanosti o HP MRK,
- b) zabezpečením informovania verejnosti o HP so zreteľom na regionálny aspekt v spolupráci s VÚC,
- c) zabezpečením odborných seminárov a workshopov o horizontálnej prioritne Marginalizované rómske komunity pre širšiu odbornú verejnosť,
- d) zabezpečením konferencií pre potenciálnych žiadateľov o podporu LSKxP,
- e) vypracovaním podkladov do príručky pre predkladateľov projektov.

OK HP MRK pri zabezpečení publicity a informovania verejnosti bude úzko spolupracovať s CKO, keďže výstupy z oblasti HP budú zároveň súčasťou informačných aktivít na úrovni NSRR.

Činnosť OK HP MRK v oblasti informovania verejnosti bude finančne podporovať Operačný program Technická pomoc v rozsahu opatrení prioritnej osi 1 a vyčlenených finančných alokácií pre HP MRK.

OK HP MRK ako koordinátor HP MRK sa bude podieľať na zabezpečení oblasti informovania a publicity nasledovne:

- a) informovaním o úlohách OK HP MRK a jeho relevantných partnerov,
- b) vypracovaním a realizáciou Komunikačného plánu pre HP v súlade s metodikou CKO,
- c) zabezpečením všeobecnej informovanosti o cieľoch, obsahu, monitorovaní a hodnotení HP a o pokroku dosiahnutom pri napĺňaní cieľov HP, aj so zreteľom na regionálny aspekt v spolupráci s VÚC,
- d) zabezpečením odborných seminárov a workshopov o HP pre širšiu odbornú verejnosť,
- e) prípravou podkladov do monitorovacích správ o aktivitách v oblasti informovania a publicity pre výročné správy jednotlivých OP a NSRR,
- f) priebežným hodnotením efektívnosti uskutočňovaných komunikačných opatrení,
- g) menovaním kontaktnej osoby pre HP, ktorá bude členom Pracovnej skupiny pre publicitu a spolupracou s kontaktnými osobami regionálnych informačných centier,
- h) prípravou a aktualizáciou informácií zverejnených na internetovej stránke,
- i) vypracovaním podkladov do príručky pre predkladateľov projektov.

Koordinátor za informovanie a publicitu v rámci OK HPMRK bude osobou zodpovednou za informovanie a publicitu. Jeho najdôležitejšie úlohy sú:

- a) vypracovať, koordinovať a realizovať komunikačný plán,
- b) monitorovať komunikačné aktivity, pripraviť podklady do monitorovacích správ o aktivitách OK HP MRK a ostatných zainteresovaných orgánov v oblasti informovania a publicity pre monitorovacie a výročné správy jednotlivých riadiacich orgánov a výročné správy pre NSRR,
- c) priebežne hodnotiť efektívnosť komunikačných aktivít OK HP MRK a pripraviť hodnotiace správy, príp. uskutočňovať prieskumy o informovanosti verejnosti,
- d) plniť funkciu kontaktnej osoby pre HP a spolupracovať s kontaktnými osobami regionálnych informačných centier,
- e) spolupracovať v rámci jeho kompetencií na uvedených spoločných informačných nástrojoch, účať na zasadnutiach pracovnej skupiny pre publicitu,
- f) pripravovať a aktualizovať informácie zverejnené na internetovej stránke.

Hlavné ciele v oblasti publicity a informovania Komunikačného plánu pre HP MRK :

- a) zlepšiť informovanie širokej verejnosti o HP MRK, informovať o jej cieľoch, opatreniach, prioritách, možnostiach a realizácii jednotlivých projektov z pomoci poskytovanej z EÚ,
- b) informovať verejnosť o možnostiach a výhodách , ktoré poskytuje pomoc z EÚ v záujme zvyšovania pozitívneho imidžu európskych štrukturálnych fondov v regiónoch; ,
- c) informovať potenciálnych prijímateľov ako aj širokú verejnosť o príležitostiach, ktoré poskytuje spoločná pomoc z EÚ a o úlohe , ktorú zohráva EÚ v spolupráci so SR v rámci štrukturálnej pomoci,
- d) informovať o správnych postupoch, podľa ktorých treba postupovať, aby sa potenciálni prijímatelia kvalifikovali na získanie finančných prostriedkov,

- e) informovať verejnosť o nedostatkoch v ukončených projektoch a náprave chýb a opatrení,
- f) zvýšiť záujem potencionálnych prijímateľov prostriedkov z EÚ;
- g) zabezpečenie efektívnej a adresnej komunikácie s potenciálnymi prijímateľmi pomoci.

Informovanie a publicita, ako dôležitá súčasť vytvárania atmosféry spolupráce a úspešného riešenia postavenia MRK, je zabezpečovaná ÚSVRK prostredníctvom nasledovných činností:

- a) v pravidelných intervaloch, v spolupráci s riadiacimi orgánmi a sprostredkovateľskými orgánmi pod riadiacimi orgánmi, informuje o naplňaní horizontálnej priority MRK Centrálny koordinačný orgán a podpredsedu vlády SR pre vedomostnú spoločnosť, európske záležitosti, ľudské práva a menšiny,
- b) zabezpečuje realizáciu komunikačného plánu horizontálnej priority MRK s cieľom zvýšiť informovanosť MRK ako aj širokej verejnosti o možnostiach poskytnutia podpory a výsledkoch realizácie horizontálnej priority MRK,
- c) monitoruje komunikačné aktivity, pripravuje podklady do monitorovacích správ o aktivitách OK HP MRK a ostatných zainteresovaných orgánov v oblasti informovania a publicity pre výročné správy jednotlivých riadiacich orgánov a výročné správy pre NSRR,
- d) priebežne hodnotí efektívnosť komunikačných aktivít OK HP MRK a pripravuje hodnotiace správy, príp. uskutočňuje prieskumy o informovanosti verejnosti,
- e) plní funkciu kontaktnej osoby pre HP a spolupracuje s kontaktnými osobami regionálnych informačných centier,
- f) spolupracuje v rámci jeho kompetencií na uvedených spoločných informačných nástrojoch, účasť na zasadnutiach pracovnej skupiny pre publicitu,
- g) pripravuje a aktualizuje informácie zverejnené na internetovej stránke,
- h) vypracúva podklady do výročných správ a záverečnej správy o implementácii OP za časť HP MRK.

Cieľové skupiny:

- a) verejný sektor: obce, mikroregióny, združenia miest a obcí, verejné inštitúcie (školy, vzdelávacie organizácie atď.), orgány štátnej správy, štátne inštitúcie,
- b) súkromný sektor: malí a strední podnikatelia, združenia podnikateľov, živnostníci, partneri,
- c) neziskový sektor: regionálne rozvojové organizácie, nadácie, občianske združenia a lokálne komunity,
- d) prijímatelia pomoci fondov EÚ,
- e) medzinárodné organizácie a inštitúcie,
- f) široká verejnosť,
- g) orgány územnej samosprávy.

Typ poskytovaných informácií:

- a) **strategické informácie** (právne regulatívy relevantné pre čerpanie pomoci z EÚ) ,
- b) **strategické plány** na regionálnej úrovni, dlhodobé plány regionálneho rozvoja, regionálne priority,
- c) **všeobecné informácie o programoch** (témy, priority, opatrenia) ,
- d) **výzvy** (smernice, manuály, harmonogram),
- e) **možnosti budovania partnerstiev v SR a zahraničí,**
- f) **vplyv/výsledky projektov na regionálny rozvoj**, progres, úspešné príklady z praxe,
- g) **informácie o aktuálnych potrebách prijímateľov.**

Používané komunikačné nástroje:

- a) **komunikácia tvárou v tvár:** stretnutia a diskusie s partnermi z EÚ, poradenstvo,
- b) **písané nástroje:** brožúry, letáky, listy/korešpondencia, dotazníky, atď. ,
- c) **elektronické nástroje:** web stránky Úradu vlády SR a Úradu splnomocnenkyne vlády Slovenskej republiky pre rómske komunity,
- d) **akcie:** semináre, workshopy, konferencie, atď.,
- e) **tlač:** uverejňovanie článkov a príloh do novín a odborných časopisov (RPA, Romano nevo lil),

- f) **začlenenie sa do aktivít ostatných zainteresovaných subjektov** (BSK, Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja).

6. Zoznam skratiek

APRR	Agentúra na podporu regionálneho rozvoja
CKO	Centrálny koordinačný orgán NSRR, MVRR SR
EK	Európska komisia
EFRR	Európsky fond regionálneho rozvoja
ESF	Európsky sociálny fond
ES	Európske spoločenstvo
HP	Horizontálna priorita
HP MRK	Horizontálna priorita marginalizované rómske komunity
ITMS	IT monitorovací systém
KF	Kohézny fond
KoP	Komunikačný plán
KxP	Komplexný prístup
LSKxP	Lokálna stratégia komplexného prístupu
MRK	Marginalizované rómske komunity
MPSVR SR	Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR
MŠ SR	Ministerstvo školstva SR
MVRR SR	Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja SR
MV	Monitorovací výbor
MVO	Mimovládna organizácia
MZ SR	Ministerstvo zdravotníctva SR
MŽP SR	Ministerstvo životného prostredia SR
NFP	Nenávratný finančný príspevok
NSRR	Národný strategický referenčný rámec
OP KaHR	Operačný program Konkurencieschopnosť a hospodársky rast
OP V	Operačný program Vzdelávanie
OP Z	Operačný program Zdravotníctvo
OP ZaS I	Operačný program Zamestnanosť a sociálna inklúzia
OP ŽP	Operačný program Životné prostredie
OK HP MRK	Odbor koordinácie horizontálnej priority marginalizované rómske komunity
PS	Pracovná skupina
ROP	Regionálny operačný program
RO	Riadiaci orgán
SORO	Sprostredkovateľský orgán pod riadiacim orgánom
ŠF	Štrukturálne fondy
ÚSVRK	Úrad splnomocnenkyne vlády SR pre rómske komunity
VÚC	Vyšší územný celok

Anina B o t o š o v á
Splnomocnenkyňa vlády SR pre rómske komunity

Bratislava, 18.apríl 2008